

O P R O E P I N G
voor de op DINSDAG 25 oktober 2016 vanaf 19.30 uur
in de **Waterstaatskerk** (Deldenerstraat 20, Hengelo) te houden
vergadering van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

				Port.H.
A	Algemeen			
	A01	Opening		
	A02	Vaststellen agenda		
	A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de Gemeenteraad)		
	A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)		
	A05	Toelating van mevr. H.S. Steen-Klok als raadslid	2060833	Griffie
	A06	Benoeming fractievertegenwoordiger CDA en benoeming lid Presidium/sessievoorzitter Politieke Markt	2061751	Griffie
B	 Hamerstukken			
	B01	Definitieve jaarrekening Primato 2015	2038494	Bruggink
	B02	Kredietaanvraag uitvoering F35 Oversteek Kuipersdijk (3 schakels)	2042077	Bron
C	Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt			
D	Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt			
	D01	Instellen bedrijfs investeringszone voor pandeigenaren in de binnenstad voor de periode 2017 – 2021	2056276	Elferink
	D02	Leidraad calamiteiten Sociaal Domein	2059058	Schelberg
	D03	Integriteitsonderzoek van Bureau BING	2062086	

Hengelo, 3 oktober 2016
De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

De eerstvolgende raadsvergadering is gepland op 8 november 2016 aanvang 19.30 uur

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2060833		GRI	
ONDERWERP			
Toelating mevr. H.S. Steen-Klok als raadslid			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

Mevrouw H.S. (Hanneke) Steen-Klok toe te laten als nieuw raadslid.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Op 4 oktober 2016 heeft raadslid Harink aangegeven zijn positie als raadslid op te geven. Hierdoor is een vacature ontstaan in de raad binnen de fractie van het CDA. Met de toelating van mevrouw H.S. Steen-Klok als nieuw raadslid wordt in deze vacature voorzien.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2060833	Hartendorp, Coen	GRI	--
ONDERWERP			
Toelating mevr. H.S. Steen-Klok als raadslid			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

Op 4 oktober 2016 heeft raadslid Harink aangegeven zijn positie als raadslid op te geven. Hierdoor is een vacature ontstaan in de raad binnen de fractie van het CDA.

Doel

Met het voorliggende besluit om mevrouw H.S. Steen-Klok als nieuw raadslid toe te laten wordt in deze vacature in de raad voorzien.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Door het vertrek van raadslid Harink is een vacature ontstaan in de raad. In deze vacature dient zo snel mogelijk te worden voorzien. Conform de geldende regels van opvolging, zoals deze in de Kieswet en de Gemeentewet zijn neergelegd wordt mevrouw Steen-Klok ter toelating voorgedragen.

Mevrouw Steen-Klok is benoemd verklaard door de voorzitter (Burgemeester) van het centraal stembureau en heeft aangegeven, deze benoeming te aanvaarden. De burgemeester informeert de raad en overhandigt de geloofsbrieven met de bijbehorende documenten en verklaringen, voor onderzoek aan een commissie, bestaande uit drie personen. Dit onderzoek vindt plaats op de in artikel 5a van het Reglement van Orde voor de vergaderingen andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt, aangegeven wijze.

Daarbij gaat de commissie na, of de benoemde aan de vereisten voor het lidmaatschap voldoet en geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekkingen vervult. De commissie doet verslag van het onderzoek en bij een positief advies legt zij in handen van de voorzitter de eed of gelofte af en is zij toegelaten als raadslid. Daarna kan zij direct deelnemen aan de werkzaamheden van de raad.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Mevrouw H.S. Steen-Klok (CDA) toe te laten als nieuw raadslid.

FINANCIËLE ASPECTEN

Niet van toepassing.

BIJLAGE(N)

Geen.

Dit raadsadvies is opgesteld door de raadsgriffie.

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2061751		GRI	
ONDERWERP			
Benoeming fractievertegenwoordiger CDA en benoeming lid Presidium / sessievoorzitter Politieke Markt			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

- De heer J.J. (Jan) Jacobs als fractievertegenwoordiger van het CDA te benoemen voor de resterende raadsperiode tot 2018.
- De heer J.H. (Jan) Vis te benoemen als sessievoorzitter van de politieke markt, tevens lid van het presidium.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Binnen de fractie van het CDA is een vacature ontstaan voor raadslid. Als gevolg van de voorgestelde invulling daarvan ontstaat er ruimte voor invulling van de positie van fractievertegenwoordiger van het CDA. Voorgesteld wordt de heer J.J (Jan) Jacobs hiervoor te benoemen voor de resterende raadsperiode. Daarnaast wordt voorgesteld de heer J.H. (Jan) Vis te benoemen als sessievoorzitter van de politieke markt en tevens als lid van het presidium.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2061751	Hartendorp, Coen	GRI	--
ONDERWERP			
Benoeming fractievertegenwoordiger CDA en benoeming lid Presidium / sessievoorzitter Politieke Markt			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

Binnen de fractie van het CDA is een vacature ontstaan voor raadslid. Als gevolg van de voorgestelde invulling daarvan ontstaat er ruimte voor invulling van de positie van fractievertegenwoordiger van het CDA én voor de functie sessievoorzitter Politieke Markt, tevens lid van het presidium.

Doel

Met het voorliggende besluit wordt de heer J.J (Jan) Jacobs benoemt als fractievertegenwoordiger voor de resterende raadsperiode én de heer J.H. (Jan) Vis benoemt als sessievoorzitter van de politieke markt en tevens als lid van het presidium.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Fractievertegenwoordiger

Krachtens artikel 6b van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt van de gemeente Hengelo kan elke fractie maximaal twee fractievertegenwoordigers voor benoeming voordragen. De artikel 10, 11, 12, 13 en 15 zijn van overeenkomstige toepassing op een fractievertegenwoordiger.

Binnen de fractie van het CDA is een vacature ontstaan voor raadslid. Als gevolg van de voordracht van mevrouw Steen-Klok (nu fractievertegenwoordiger) ontstaan er bij het CDA ruimte voor een nieuwe invulling van de positie van fractievertegenwoordiger. Het CDA heeft een nieuwe fractievertegenwoordiger, de heer J.J. Jacobs voorgedragen.

De burgemeester informeert de raad en overhandigt de geloofsbrieven van de kandidaat aan de onderzoekscommissie. Deze commissie onderzoekt tijdens de raadsvergadering de documenten en beoordeelt of aan de benoemingseisen wordt voldaan. Zij doet vervolgens verslag aan de raad en bij een positief advies kan de benoeming direct plaatsvinden.

De fractievertegenwoordigers vergaderen in de Politieke Markt volwaardig mee en hebben dezelfde "rechten en plichten" als de raadsleden. Daarom is er voor gekozen om de fractievertegenwoordigers de eed en belofte te laten leggen. Na benoeming wordt deze dan conform artikel 14 van de gemeentewet afgelegd in handen van de voorzitter van de raad.

Sessievoorzitter van de politieke markt, tevens lid van het presidium

Sinds het dualisme is de raad in gezamenlijkheid verantwoordelijk voor een aantal werkzaamheden die nodig zijn om de eigen huishouding van de raad en het raadswerk ordentelijk te laten verlopen. Vanwege het vertrek van raadslid Harink ontstaat er tevens een vacature als voorzitter van de politieke markt, tevens lid van het presidium. Bij het ontstaan van tussentijdse vacatures is het zaak zo snel mogelijk hierin te voorzien en is het aan de betrokken fractie nieuwe kandidaten voor te dragen. Het CDA draagt nu de heer J.H. Vis voor deze functie voor.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Aan de raad wordt voorgesteld de heer J.J (Jan) Jacobs (CDA) te benoemen als fractievertegenwoordiger voor de resterende raadsperiode én de heer J.H. (Jan) Vis (CDA) te benoemen als sessievoorzitter van de politieke markt en tevens als lid van het presidium.

FINANCIËLE ASPECTEN

Niet van toepassing.

BIJLAGE(N)

Ten behoeve van de benoeming van de heer J.J. (Jan) Jacobs als fractievertegenwoordiger:

- Uittreksel bevolkingsregister
- Verklaring openbare betrekkingen
- Uittreksel kieslijst betrokken partijen

De bijlagen zijn ter vergadering beschikbaar voor de onderzoekscommissie.

Dit raadsadvies is opgesteld door de raadsgriffie.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Definitieve jaarrekening Primato 2015		
Zaaknummer	2038494	Portefeuillehouder	Claudio Bruggink
Belangrijkste beslis / - bespreekpunten	Gevraagd wordt of de raad kan instemmen met het jaarverslag en jaarrekening 2015 van de Stichting Scholengroep Primato.		
Historie	Op grond van artikel 48 van de Wet op het Primair Onderwijs en het convenant dat de gemeente heeft afgesloten met de Stichting Scholengroep Primato moet de gemeenteraad in oktober 2016 instemmen met de jaarrekening en jaarverslag 2015 van de stichting. Dit voorstel is een jaarlijks terugkerend voorstel. Begin dit jaar heeft Primato een sluitende begroting gepresenteerd over 2016. De begroting 2015 sluit op € 0, -. Ondanks de verdere daling van de komende jaren van het leerlingenaantal, conform de landelijke ontwikkelingen, is ook voor de jaren er na (2017-2018) een sluitende begroting gepresenteerd. Deze begroting heeft u al in januari 2016 goedgekeurd (zaak: 2012169). De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad heeft het jaarverslag en jaarrekening goedgekeurd. Het resultaat van de jaarrekening over 2015 bedraagt € 5.485, -. Het verschil wordt veroorzaakt door € 1.475.820 extra baten minus € 1.483.461 extra lasten. De extra lasten wordt grotendeels bepaald door voortzetting van 't Heem door Primato, na het faillissement van SNBOT. Dit komt onder andere doordat 't Heem niet als zelfstandige school is voortgezet, maar een Brinnr deelt met de Anninkschool, de vaste bekostiging voor 't Heem is hiermee vervallen. De financiële situatie blijft ruim binnen de kaders die afgesproken zijn tussen de Stichting Scholengroep Primato, het ministerie van OC&W en het ministerie van Financiën, in samenhang met de garantstelling van de gemeente Hengelo.		

Raad	Datum	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het presidium wordt –evenals afgelopen jaar (1086380)- geadviseerd dit voorstel als hamerstuk te agenderen.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2038494	Reek, Yvonne van den	SOC-MO	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Definitief jaarrekening Primato 2015			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGLO BESLUIT:

In te stemmen met het jaarverslag en jaarrekening 2015 van de Stichting Scholengroep Primato

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De stichting Scholengroep Primato heeft haar jaarverslag en jaarrekening 2015 ingediend bij de gemeente Hengelo. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met het jaarverslag en de jaarrekening.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGLO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2038494	Reek, Yvonne van den	SOC-MO	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Definitieve jaarrekening Primato 2015			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van artikel 48 van de Wet op het Primair Onderwijs en het convenant dat de gemeente heeft afgesloten met de Stichting Scholengroep Primato moet de gemeenteraad in oktober 2016 instemmen met de jaarrekening en jaarverslag 2016 van de stichting. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad heeft het jaarverslag en jaarrekening goedgekeurd.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Jaarverslag

2015 is voor Primato een jaar waarin hard is gewerkt aan een kwaliteitsverbetering op alle domeinen. Deze kwaliteitsverbetering moest worden gerealiseerd binnen een beperkt budget.

Bestuur

De stichting kent nog steeds een "one tier" model, er is dus geen organieke scheiding tussen het interne toezicht en het bestuur. Binnen de samenstelling van het huidige bestuur is geen sprake van een portefeuillevreiding, maar er is zeker wel voorzien in een goede spreiding met betrekking tot kennis en ervaring op de diverse beleidsterreinen.

GMR

De stichting kent een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Deze raad vertegenwoordigt de ouders en de medewerkers van de scholen. De GMR heeft een positief kritische grondhouding, hierdoor is er sprake van een constructieve sfeer tijdens de bijeenkomsten.

De missie van Primato

Keuze in kwaliteit, kansen voor ieder kind. Deze visie is verder uitgewerkt in een strategisch beleidsplan. Dit plan is de leidraad voor de ontwikkelingsrichting voor de periode 2013-2017. Samenwerking met partners in het lokale onderwijsveld is ook een belangrijk uitgangspunt.

In 2015 is o.a.:

- binnen de multifunctionele accommodatie Berflo een intensieve samenwerking gestart met de PC school waarbij we uiteindelijk medio 2015 de fusie is gerealiseerd in de nieuwe interconfessionele basisschool Mikado.
- een verkenning gedaan naar de mogelijkheden tot samenwerking tussen SBO de Stiepel en SO 't Iemenschoer
- een verkenning gedaan van een samenwerking met de Dr. Schaepmanstichting betreffende de SBO scholen
- samengewerkt met de voorschoolse voorzieningen in de zogenaamde Integrale Kindcentra.

De scholen

Onder het bevoegd gezag van Primato vallen 9 brinnummers, waaronder 1 SBO-school. In het totaal is er sprake van 13 locaties. De 9 schooldirecteuren vormen samen het directieberaad. Dit beraad is het belangrijkste adviesorgaan ten behoeve van de algemene directie. De focus binnen de organisatie ligt volledig op de aanpak van de "duurzame schoolontwikkeling", dit interne project betreft alle scholen en raakt alle geledingen van de organisatie (directies, IB-ers, teams).

Leerlingen

Er is sprake is van een forse daling van het aantal leerlingen. Inclusief de cijfers van SBO De Stiepel is er een daling van 90 leerlingen ten opzichte van de 1-10-2014. De daling kan slechts voor een deel worden toegerekend aan de demografische ontwikkeling, het grootste deel wordt veroorzaakt door andere factoren. Hoewel er bij bijna alle scholen sprake is van een daling, zien we ook grote verschillen tussen de locaties. Het college heeft Primato laten weten in gesprek te willen over de daling van de leerlingen en de factoren. Het geheel aan demografische ontwikkeling zal ook meegenomen worden in het overleg met alle schoolbesturen tijdens het overleg over onderwijshuisvesting.

Ouders

Ouders zijn de belangrijkste stakeholders, samen werken Primato en ouders aan een omgeving waarin de leerlingen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen.
De oudergeleding binnen de GMR levert een zeer waardevolle bijdrage.

Onderwijs

De kwaliteit van het primaire proces neemt een centrale plaats in bij alle activiteiten van het afgelopen jaar. Op basis van een uitgebreide evaluatie aan het eind aan het eerste schooljaar van het integrale plan “duurzame schoolontwikkeling” zijn een aantal verbeteringen in de uitvoering van het plan doorgevoerd in n2015.

Cito eindopbrengsten 2015

Door de inzet van de stafmedewerker kwaliteitszorg, kent Primato een goede kwalitatieve groei op alle scholen.

School Score

AMG Schmidtschool	533.6
Waarbeekschool	534.6
Drienermarke	534.6
DHZ	536.7
Willemschool	538.1
Wilbertschool	536.3
Woolderschool	541.0
't Schöppert regulier	537.4
't Schöppert hoogbegaafdenstroom	538.9
De Timp	535.3
Europaschool	535.3

Personeel

Het ziekteverzuim is langzaam maar zeker gedaald in 2015. Het personeelsbeleid krijgt veel aandacht. Voor de medewerkers is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd, met behulp van deze input meer wil Primato nog meer grip krijgen op het verzuim.

In 2015 zijn er geen RDDF plaatsingen geweest. Door de GMR is een nieuw plaatsingsbeleid aangenomen. Niet de jonge medewerkers zullen als eerste een school moeten verlaten maar de medewerker met de minste dienstjaren bij Primato in 4 leeftijd cohorten. Verder is Primato in november 2015 aangesloten bij een regionale personeelsvoorziening, het mobiliteitscentrum van het OBT.

Huisvesting

De scholen zijn schoon en zien er van binnen netjes en verzorgd uit. De scholen zijn zo ingericht dat de nieuwe ontwikkelingen op het terrein van ICT, brede school, voorschoolse en buitenschoolse opvang, e.d. optimaal kunnen worden uitgevoerd. Daar waar nodig en mogelijk zullen verbeteringen worden doorgevoerd. De gebouwen van Primato worden in onderling overleg onderhouden door de afdeling Bouwservice & Faciliteiten van de Gemeente Hengelo. De kosten zijn wel volledig ten laste van het schoolbestuur, want onderhoud valt per 2015 onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur en het MJOP (meer jaren onderhouds plan) en de voorziening zijn hierop aangepast. De rijks bekostiging voor onderhoud, € 352.699, -, komt niet overeen met de werkelijke jaarlijkse gemiddeld kosten. € 547.500, -
Bekostiging tekort € 144.316, -

De oorzaak hiervan is dat de bekostiging is gebaseerd op de leerlingtelling, terwijl de onderhoudskosten van het gebouw grotendeels vaste kosten zijn. Bovendien heeft Primato 5 dislocaties (geen eigen Brinnr) waarmee in de bekostiging geen rekening mee wordt gehouden.

We zien dat Primato in 2015 hard heeft gewerkt aan kwaliteitsverbetering, er een kwalitatieve groei is te zien op alle scholen. Daarnaast is het positief dat het ziekteverzuim langzaam aan het dalen is. We maken ons echter zorgen over de leerlingontwikkeling. Daarom heeft het college Primato laten weten hierover in gesprek te willen. Het geheel van demografische ontwikkelingen zal met alle schoolbesturen worden besproken.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Kan de raad instemmen met jaarverslag en jaarrekening 2015 van de Stichting Scholengroep Primato?

FINANCIËLE ASPECTEN

Het resultaat van de jaarrekening over 2015 bedraagt € 5.485, -. Dit voordeel wordt toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit resultaat is € 8.999, - minder dan de begroting waar een resultaat van € 14.484, - werd voorzien. Het verschil wordt veroorzaakt door € 1.475.820 extra baten minus € 1.483.461 extra lasten. De extra lasten wordt grotendeels bepaald door voortzetting van 't Heem door Primato, na het faillissement van SNBOT. Dit komt onder andere doordat 't Heem niet als zelfstandige school is voortgezet, maar een Brinnr deelt met de Anninkschool, de vaste bekostiging voor 't Heem is hiermee vervallen.

De financiële situatie blijft ruim binnen de kaders die afgesproken zijn tussen de Stichting Scholengroep Primato, het ministerie van OC&W en het ministerie van Financiën, in samenhang met de garantstelling van de gemeente Hengelo.

Begin dit jaar heeft Primato een sluitende begroting gepresenteerd over 2016. De begroting 2015 sluit op € 0, -. Ondanks de verdere daling van de komende jaren van het leerlingenaantal, conform de landelijke ontwikkelingen Ook de jaren er na (2017-2018) is een sluitende begroting gepresenteerd. Deze begroting heeft u al in januari 2016 goedgekeurd.

BIJLAGE(N)

Jaarrekening en jaarverslag 2015 van de Stichting Scholengroep Primato

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Kredietaanvraag uitvoering F35 Oversteek Kuipersdijk (3 schakels).		
Zaaknummer	2042077	Portefeuillehouder	Jan Bron
Historie	De provincie Overijssel werkt samen met de betrokken gemeenten aan een Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT). De belangrijkste drager van het HFT is de realisatie van de fietssnelweg F35. Een snelle, comfortabele en veilige non-stop fietsverbinding tussen Nijverdal en Enschede met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. Er is een Masterplan fietssnelweg F35 opgesteld door de Regio Twente en de acht gemeenten waar de fietssnelweg moet worden gerealiseerd. Tussen de gemeentegrens met Enschede en station Hengelo is de F35 langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS tot de Kuipersdijk aangelegd. In dit deel (en aansluitend op dit deel) zijn 3 belangrijke schakels die niet voldoen aan de eisen: 1. de overweg AKZO-spoorlijntje; 2. de oversteek over de wijkring Kuipersdijk aangevuld met een deel fietssnelweg van ongeveer 150 meter langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS; 3. oversteek over de centrumring Veloursstraat. Over het ontwerp van de aanpassing van deze schakels is o.a. overleg geweest met ProRail, met Raab Kärcher en met de fietsersbond. Dit heeft geleid tot aanpassing van het ontwerp. Voor de bewoners, bedrijven en andere organisaties is begin september een informatiebijeenkomst georganiseerd en diverse, individueel betrokken bedrijven en verenigingen (zoals de duivenvereniging) worden ook apart geïnformeerd. De fietssnelweg F35 maakt ook onderdeel uit van het Hengelose Actieplan Fiets.		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De gemeenteraad van Hengelo wordt nu gevraagd om 1. een uitvoeringskrediet van € 488.030,- beschikbaar te stellen voor het project F35 Oversteek Kuipersdijk (3 knelpunten) plus de gedragscampagne (dat bedrag wordt dan gebruikt voor: de verwerving van een strook grond, civiel werk, vervangen VRI en de campagne. En als een aanvulling op het tekort van het voorbereidingskrediet en kosten voorbereiding, administratie en toezicht) 2. Deze kosten als volgt te dekken: • Subsidie Beter Benutten II € 192.312,00 (van rijksoverheid) • Subsidie Ketenmobiliteit € 60.014,00 (van rijksoverheid) • Subsidie BDU € 122.044,50 (van provincie) • Subsidiebijdrage bodemsanering in projecten € 18.587,50 (Gemeente Hengelo) • Bijdrage uit Reserve Duurzaam Veilig actieplan fiets € 95.072,00 (Gemeente Hengelo) Voor de bijdragen uit de subsidieregelingen 'Beter Benutten II,' 'Ketenmobiliteit,' en 'BDU' geldt dat dit gelabelde subsidies zijn, bedoeld voor dit voorgestelde project. Daarin zit voor de raad geen keuzevrijheid voor inzet in andere projecten.		

Politieke Markt	5 oktober			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Onno Fiechter	Anke Haarhuis	Theaterzaal	Fysiek	45 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming			
Behandeladvies	De fracties wordt gevraagd om een oordeel te geven over het voorstel van het college om het krediet beschikbaar te stellen en de voorgestelde dekking goed te keuren.			
Spreekrecht publiek	ja		duur: maximaal 5 minuten per inspreker	

Raad	Datum	
Doel van de sessie		
Behandeladvies		
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2042077	Hester, Paula	MID-PS	Jan Bron
ONDERWERP			
Kredietaanvraag uitvoering F35 Oversteek Kuipersdijk (3 schakels).			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

De raad besluit:

1. Voor het project F35 Oversteek Kuipersdijk (3 knelpunten) en de gedragscampagne een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 488.030,-- voor de verwerving van een strook grond, civiel werk, vervangen VRI, de gedragscampagne, een aanvulling op het tekort voorbereidingskrediet en kosten voorbereiding, administratie en toezicht;
2. Deze kosten als volgt te dekken:
 - Subsidie Beter Benutten II € 192.312,00
 - Subsidie Ketenmobiliteit € 60.014,00
 - Subsidie BDU € 122.044,50
 - Subsidie bodemsanering in projecten € 18.587,50
 - Bijdrage uit Reserve Duurzaam Veilig actieplan fiets € 95.072,00

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Tussen de gemeentegrens met Enschede en station Hengelo is de F35 langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS tot de Kuipersdijk aangelegd. In dit deel (en aansluitend op) ontbreken er nog 3 schakels. De raad wordt nu gevraagd een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen voor het optimaliseren van de overweg AKZO-spoorlijntje, de realisatie van de oversteek over de Kuipersdijk aangevuld met een deel fietssnelweg van ongeveer 150 meter langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS en het verbeteren van de oversteek voor de F35 over de centrumring Veloursstraat.

Zodra deze werkzaamheden zijn uitgevoerd start de gedragscampagne die de autoforens die voor woon-werkverkeer regelmatig reist tussen Hengelo en Enschede wil verleiden over te stappen op de fiets/e-bike en gebruik te maken van de F35.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2042077	Hester, Paula	MID-PS	Jan Bron
ONDERWERP			
Kredietaanvraag uitvoering F35 Oversteek Kuipersdijk (3 schakels).			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

De provincie Overijssel werkt samen met de betrokken gemeenten aan een Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT). De belangrijkste drager van het HFT is de realisatie van de fietssnelweg F35. Een snelle, comfortabele en veilige non-stop fietsverbinding tussen Nijverdal en Enschede met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. De totale lengte van de F35 is 62 kilometer.

Tussen de gemeentegrens met Enschede en station Hengelo is de F35 langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS tot de Kuipersdijk aangelegd. In dit deel (en aansluitend op) zijn 3 belangrijke schakels die niet voldoen aan de eisen. Dit zijn:

1. de overweg AKZO-spoorlijntje;
2. de oversteek over de wijk Kuipersdijk aangevuld met een deel fietssnelweg van ongeveer 150 meter langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS;
3. oversteek over de centrumring Veloursstraat.

Om het gebruik van de F35 tussen Hengelo en Enschede te bevorderen wordt het wegnemen van deze knelpunten (optimaliseren van deze schakels) gecombineerd met een gedragscampagne. Deze is erop gericht automobilisten te informeren over het snelle en veilige fietsalternatief en hen te stimuleren daadwerkelijk voor (een deel van) de woon- werkkriten de fiets te kiezen. Belangrijk is ook de opkomst van de e-bike. Deze stelt andere eisen aan de fietsinfrastructuur vanwege de hogere snelheden: met name een ruimere maatvoering en minder kruisingen waardoor zoveel mogelijk goed kan worden doorgefietst. De infrastructurele maatregelen moeten voor een blijvend kwalitatief hoogwaardig alternatief voor de auto zorgen die een blijvende gedragsverandering mogelijk maken. Provincie Overijssel (Regio Twente) en Rijk verlenen subsidie voor de aanleg van de fysieke maatregelen en de gedragscampagne.

Doel

De optimalisatie van de 3 schakels in combinatie met de gedragscampagne dient een aantal doelen:

1. verminderen van het aantal sterk vertraagde autoritten op de autoroutes naar de binnensteden van Hengelo en Enschede;
2. verbetering milieu: minder CO2 uitstoot en geluidhinder;
3. verkeersveiligheid: verlagen van het aantal verkeersslachtoffers door aanleg van een vrijliggende fietsroute met zoveel mogelijk ongelijkvloerse kruisingen;
4. gezondheid: fietsers bewegen meer, verzuimen minder en komen frisser op plaats van bestemming aan;
5. recreatie en toerisme: een vlotte fietsverbinding tussen steden, dorpen en recreatieve bestemmingen;
6. economie: een vlotte fietsverbinding naar de centrumgebieden waar de meeste mensen werken en wonen en waar de meeste openbare voorzieningen zijn.

Masterplan

Er is een Masterplan fietssnelweg F35 opgesteld door de Regio Twente en de acht gemeenten waar de fietssnelweg moet worden gerealiseerd. Hierin zijn de ontwerpprincipes beschreven waar de F35 aan moet voldoen.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Ontwerp

Oversteek F35 Kuipersdijk

Voor de oversteek van de F35 over de Kuipersdijk is een voorlopig ontwerp (VO) gemaakt. De oversteek is een gelijkvloerse oversteek met een middengeleider die de fietser een veiligere oversteek moet bieden richting Watertorenpark. Over het schetsontwerp van de oversteek is eerder gesproken met ProRail.

Laatste vond dat de oversteek te dicht zou komen te liggen bij de beïnvloedingssfeer van de overweg. De vrijliggende fietspaden zouden teveel aansluiten op de rijbaan vlakbij de overweg. Zo zou een flessenhals situatie ontstaan waarbij het gevaarpunt op of vlakbij de overweg zou komen te liggen.

Daarop is het ontwerp aangepast waardoor de oversteek dichter is komen te liggen op de uitgang van Raab Kärcher aan de Parallelweg SS. Het gevolg daarvan is dat uitrijdend vrachtverkeer vanaf Raab Kärcher niet meer rechtsaf kan slaan de Kuipersdijk op in verband met de middengeleider in de oversteek. Deze ligt te dicht bij het kruispunt.

In overleg met Raab Kärcher is een alternatief aan het VO toegevoegd. De uitgang wordt verplaatst naar de zuidzijde van het terrein aan de Kuipersdijk. Met Raab Kärcher zijn logistieke afspraken gemaakt. Het vrachtverkeer rijdt via de Parallelweg SS het terrein op en verlaat het terrein aan de zuidkant via de Kuipersdijk. Bijkomende voordelen zijn dat de oversteek F35 over de Kuipersdijk minder wordt belast door vrachtverkeer. En op het terrein van Raab Kärcher is het niet meer nodig dat vrachtwagens keren wat tot risicovolle situaties kan leiden.

Overweg AKZO-spoorlijntje

De overweg ter hoogte van de AKZO-spoorlijn wordt als gevaarlijk ervaren. Meerdere fietsers zijn hier ten val gekomen. Nu de spoorlijn niet meer wordt gebruikt en is onttrokken aan het spoorwegnetwerk, kan de 'slinger' uit de F35 worden gehaald.

Oversteek centrumring Veloursstraat

De huidige oversteek is voorzien van een verkeersregelininstallatie (VRI), maar deze voldoet niet aan de F35 eisen. De bestaande VRI wordt vervangen. Daarnaast moeten maatvoering en uitstraling van de oversteek verbeterd worden. Wachtijden voor de fietser moeten worden voorkomen en anders zoveel mogelijk beperkt blijven.

150 Meter fietssnelweg langs de spoorlijn aan de Parallelweg SS

Voor het doortrekken van de F35 richting de oversteek over de Kuipersdijk is een strook grond aangekocht. De aangekochte grond betreft een langgerekte driehoek, gelegen tussen de spoorzone en de Parallelweg SS. Uit bodemonderzoek blijkt dat in deze strook grond sprake is van ernstige bodemverontreiniging. Voor de start van de werkzaamheden moet de ondergrond van de fietssnelweg worden gesaneerd.

Gedragscampagne Hengelo

Doelgroep van de campagne in Hengelo is de autoforens die voor woon-werkverkeer regelmatig reist tussen Hengelo en Enschede en kan overstappen op de fiets en daartoe ook bereid is. Wanneer de 3 schakels in de fietsverbinding Hengelo-Enschede zijn gerealiseerd zal de campagne worden gestart.

Voor de gedragscampagne Hengelo wordt een plan uitgewerkt. Daarbij wordt samengewerkt met de gemeente Enschede die de campagne 'Enschede fietsstad 2020' in september 2016 start waar de fietssnelweg F35 een belangrijk onderdeel van is.

Communicatie en participatie

Voor bewoners, bedrijven en andere organisaties wordt begin september 2016 een informatiebijeenkomst georganiseerd. Bezoekers krijgen informatie over het ontwerp van de oversteek Kuipersdijk en het deel fietssnelweg. Voor de start van de werkzaamheden krijgen omwonenden en bedrijven een brief met uitleg over de werkzaamheden, planning, omleidingsroutes en contactgegevens aannemer.

Met ProRail is meerdere keren overleg geweest over het ontwerp voor de oversteek. Met de Fietzersbond is op 13 juli jl. een apart vooroverleg geweest. Het ontwerp is toegelicht en suggesties voor eventuele aanpassingen zijn besproken. Dit heeft geleid tot een aanpassing in het ontwerp voor de oversteek Kuipersdijk betreffende de markeringen.

Daarnaast zijn individuele afspraken gepland met Rail Pleasure (railfietsen), bedrijven en de duivenvereniging die gevestigd zijn aan de Parallelweg SS om het ontwerp toe te lichten.

Vervolgtraject

Met de werkzaamheden wordt gestart in november 2016 met de aanleg van de oversteek over de Kuipersdijk. Het werk wordt tegelijkertijd uitgevoerd met de aanpassing van de kruising

Enschedesestraat/Kuipersdijk voor het project Enschedesestraat HOV. Gedurende de eerste drie weken van november 2016 worden daarvoor de Enschedesestraat, Boekweitweg en Kuipersdijk afgesloten.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Beslispunt voor de raad is de kredietaanvraag met dekkingsvoorstel voor een uitvoeringskrediet voor de aanleg van de oversteek F35 over de Kuipersdijk aangevuld met een deel fietssnelweg van 150 meter, verbeteren van de oversteek AKZO-spoorlijntje, inrichting oversteek centrumring Veloursstraat en de voorbereiding en uitvoering van de gedragscampagne.

Een apart beslispunt is de gevraagde bijdrage uit de reserve bodemsanering beschikbaar te stellen voor de bodemsanering en afvoer van verontreinigde grond.

FINANCIËLE ASPECTEN

De totale investering van € 488.030 wordt gedekt door subsidies en een eigen bijdrage van de gemeente volgens onderstaande projectbegroting.

Investerings:

- verwerven strook grond € 25.500
- raming civiel werk € 332.187
- raming VRI € 50.000
- gedragscampagne € 40.000
- aanvulling tekort voorbereidingskrediet € 13.708
- voorbereiding, administratie en toezicht (VAT) € 26.635

Dekking:

- Subsidie Beter Benutten II € 192.312 (beschikking 3200330)
- Subsidie Ketenmobiliteit € 60.014 (beschikking 3200330)
- Subsidie BDU (voorlopig) € 122.044
- Bijdrage uit de reserve bodemsanering € 18.588
- Bijdrage uit Reserve Duurzaam Veilig actieplan fiets € 95.072

Voorgesteld wordt voor het uitvoeren van de bodemsanering en het afvoeren van verontreinigde grond een bijdrage vanuit de reserve bodemsanering beschikbaar te stellen. Eind 2015 is hiervoor een aanvraag ingediend op grond van de Subsidieregeling Bodemsanering Hengelo (per 1 januari 2016 is deze regeling vervallen). Het project voldoet aan de geldende subsidievoorwaarden en de bijdrage past binnen de reserve bodemsanering. Geadviseerd wordt de bijdrage te verlenen en vast te stellen op € 18.588.

Voor de voorbereiding van de investering F35 3 knelpunten + tracé Watertorenlaan en Parallelweg SS werd een krediet toegekend (besluit 1002583) van € 80.000. Voor een deel zijn hiervoor werkzaamheden uitgevoerd die formeel ten laste horen te komen van dit uitvoeringskrediet. Een deel van het aangevraagde krediet (ca. € 10.000) is ter dekking voor reeds gemaakte kosten. Naar verwachting wordt in het begin van 2017 een uitvoeringskrediet aangevraagd voor het tracé Watertorenlaan-Parallelweg SS.

De begrotingswijziging is bijgevoegd.

BIJLAGE(N)

1. VO situatie F35-Kuipersdijk + inrit Raab Kärcher
2. Opheffen spoorovergang AKZO-lijn (ontwerptekening)
3. Begrotingswijziging

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Bedrijfs- kode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Kwantiteit Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	62101010	622000	u	n	113660						Tbv uitvoeringskrediet F35 oversteekpl
1	68303009	622000	i	n	25500						Verr. Kadaster Kuipersdijk Nr 1365
1	69806332	600100	i	n	18588						Bijdrage F35 uitv. Oversteekpl Kuipersdijk
1	69808329	600100	i	n	95072						Bijdrage F 35 uit. Oversteekpl Kuipersdijk
1	70000000	622700	u	n	-14910	-210					Aframen stelpost uren
1	70000000	622150	u	n	-1104	-8					Aframen stelpost uren
1	70000000	622350	u	n	-9555	-105					Aframen stelpost uren
1	71004761	622000	u	n	25500						Verwerving grond
1	71004761	333041	u	n	333253						Uitvoering WGW
1	71004761	333041	u	n	50000						Kosten VRI
1	71004761	343809	u	n	40000						Gedragscampagne
1	71004761	622700	u	n	14910	210					Uren WGW
1	71004761	622150	u	n	1104	8					Uren Opdrachtgevers
1	71004761	622350	u	n	9555	105					Uren afd. PS
1	71004761	343809	u	n	13708						Aanvullend tekort voorbereidingskrediet
1	71004761	422000	i	n	192312						Subsidie Beter benutten II
1	71004761	422000	i	n	60014						Subsidie Ketenmobiliteit
1	71004761	422000	i	n	122044						Subsidie BDU
1	71004761	622000	i	n	18588						Bijdrage reserve bodemsanering
1	71004761	622000	i	n	95072						Bijdrage reserve fietspadenplan
1	79999999	900000	i	n	-25569						Aframen stelpost uren
1	80000329	600100	u	n	95072						Bijdrage F 35 uit. Oversteekpl Kuipersdijk
1	80000332	600100	u	n	18588						Bijdrage F35 uitv. Oversteekpl Kuipersdijk
1	89999999	100000	i	n	18588						Bijdrage F35 uitv. Oversteekpl Kuipersdijk
1	89999999	100000	i	n	95072						Bijdrage F 35 uit. Oversteekpl Kuipersdijk
1	68303999	900000	u	n	25500						Verwerving grond

Behandelaanbod

Onderwerp	Instellen bedrijfs investeringszone voor pandeigenaren in de binnenstad voor de periode 2017 - 2021		
Zaaknummer	2056276	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste beslis / - bespreekpunten	De gemeenteraad wordt gevraagd om de "verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021" vast te stellen. De raad kan dit doen op basis van de Wet op de Bedrijveninvesteringszones. Nadat de raad de verordening heeft vastgesteld, kan het college de draagvlakmeting uitvoeren. Pas als de draagvlakmeting een positief resultaat heeft, kan ook daadwerkelijk per 1 januari 2017 gestart worden met de jaarlijkse heffing. Als de draagvlakmeting een negatief resultaat heeft, dan zal het college de raad voorstellen om de verordening weer in te trekken.		
Historie	Sinds 2011 is er een BIZ voor gebruikers van panden in de binnenstad. Deze is in 2015 verlengt tot en met 2020. Vorig jaar is ook geprobeerd om voldoende draagvlak te verkrijgen voor een BIZ voor pandeigenaren, helaas waren er te weinig voorstemmers. De verwachting is dat er dit keer wél voldoende draagvlak zal zijn, o.a. omdat er meer aandacht aan de communicatie zal worden besteedt.		

Raad	25 oktober 2016	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het presidium adviseert dit voorstel zonder tussenkomst van een politieke markt te agenderen voor de raadsvergadering.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2056276	Wennink, Marcel	FYS-REO	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Instellen bedrijfs investeringszone voor pandeigenaren in de binnenstad voor de periode 2017 - 2021			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

- De "Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021" vast te stellen onder de voorwaarde dat het college een besluit neemt tot inwerkingtreding na blijk van voldoende draagvlak volgens artikel 5 van de Wet op de Bedrijveninvesteringszones

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Een bedrijven investeringszone (BIZ) is een effectief instrument voor financiering van gezamenlijke activiteiten van ondernemers en/of eigenaren in een bepaald gebied. Via een heffing door de gemeente worden inkomsten gegenereerd die in de vorm van een subsidie worden uitbetaald aan de biz-stichting ter financiering van de activiteiten.

Sinds 2011 is in de binnenstad een bedrijven investeringszone (BIZ) ingesteld voor ondernemers in de binnenstad met als doel het centrum van het Hengelo op de kaart te zetten en meer bezoekers naar het centrum van Hengelo te trekken. De regeling is eind vorig jaar verlengd tot 2021.

Vorig jaar strandde een poging een BIZ voor pandeigenaren op te richten. Er waren onvoldoende voorstemmers.

De Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo (SBPH) heeft samen met de SCH opnieuw een verzoek bij het college neergelegd voor een nieuwe BIZ voor eigenaren in de binnenstad. Er wordt nu een positieve uitslag verwacht. Aan communicatie zal meer aandacht besteed worden en het wordt eigenaren van meerdere panden makkelijker gemaakt hun stem uit te brengen.

De Wet op de Bedrijveninvesteringszones biedt het college de mogelijkheid aan dit verzoek gehoor te geven en daarom stelt het college de Raad voor de benodigde "Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021" vast te stellen. Wanneer de Raad de verordening besluit vast te stellen, doet zij dit onder de voorwaarde dat het college hiertoe een draagvlakmeting uitvoert onder de beoogde bijdrageplichtigen. De verordening treedt vervolgens alleen in werking indien er sprake is van voldoende draagvlak.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2056276	Wennink, Marcel	FYS-REO	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Instellen bedrijveninvesteringszone voor pandeigenaren in de binnenstad voor de periode 2017 - 2021			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

Op basis van de Experimentenwet BI-Zones kent de gemeente Hengelo op dit moment een BI-Zone voor gebruikers van panden in onze binnenstad. Deze BI-Zone is in het jaar 2011 ingesteld en vorig jaar verlengd tot en met 2020. Door een toename van leegstand zijn ook steeds meer eigenaren betrokken in de huidige BIZ.

Vorig jaar is een poging een bedrijven investeringszone (BIZ) voor vastgoedeigenaren in te stellen gestrand. Er waren onvoldoende voorstemmers. Er wordt een nieuwe poging ondernomen. De draagvlakmeting wordt anders aangepakt:

- aan communicatie zal meer aandacht besteed worden;
- het adressenbestand is zorgvuldig gecontroleerd;
- het wordt eigenaren van meerdere panden makkelijker gemaakt hun stem uit te brengen.

Initiatiefnemers van de Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo (SBPH) verwachten nu een positief resultaat. Samen met de SCH heeft de SBPH een nieuw verzoek voor een nieuw in te stellen BIZ, voor eigenaren in de binnenstad, bij het college neergelegd.

Doel

Het doel van dit voorstel is een door de Raad vastgestelde "Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021." Het college kan dan de verplichte draagvlakmeting uitvoeren onder de beoogde bijdrageplichtigen in de BI-Zone om te bepalen of er voldoende draagvlak bestaat om de verordening per 1 januari 2017 in werking te laten treden.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De SBPH en SCH hebben bij de gemeente een ondernemingsplan ingediend om te komen tot het instellen van een Bedrijveninvesteringszone voor pandeigenaren in de binnenstad. Beide stichtingen zien dat het gezamenlijk investeren door alle betrokkenen van essentieel belang is om de aantrekkelijkheid en het economisch functioneren van het Hengelse centrum te versterken. Het instellen van een BIZ voor pandeigenaren in de binnenstad draagt bij aan dit doel. Met het realiseren van een BIZ verkrijgt de Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo de komende jaren ook een stevigere positie in de binnenstad bij uitvoeren van gemeenschappelijke plannen, zoals de uitvoering van de Visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo.

Op basis van de permanent geworden Wet op de Bedrijveninvesteringszones heeft de gemeente de mogelijkheid om het verzoek van de SBPH te faciliteren. De SBPH verwacht dat er onder de beoogde bijdrageplichtigen van de nieuwe BI-Zone voldoende draagvlak bestaat voor het ingediende businessplan. Dit ondanks een negatieve uitslag van de stemming vorig jaar. Vooral een betere communicatie moet voor een positieve uitslag zorgen.

De "Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021" is een uitwerking van het businessplan waarmee de grondslag wordt verkregen voor de heffing van de middelen om de plannen uit te voeren. De SBPH wil zich onder andere bezighouden met de onderstaande werkvelden in de BI-Zone:

- Actief acquisitiebeleid;
- Adviesorgaan voor de Gemeente Hengelo bij herontwikkelen en herbestemmen
- Uitvoering van de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo;
- Herontwikkelen, herbestemmen
- (Her)inrichten openbare ruimte in het centrum;
- Ruimere inzet gemeentelijk gevefonds;
- Inzet gemeentelijke vereveningsfonds;
- Wonen boven winkels (omwonen)

Om deze activiteiten te financieren is gekozen voor een heffing met een vast tarief per object in het beoogde BIZ gebied. Dit in tegenstelling tot de BIZ voor gebruikers waar de bijdrage afhankelijk is van de hoogte van de WOZ-waarde.

De hoogte van de BIZ bijdrage bedraagt:

Voor het kalenderjaar	2017	2018	2019	2020	2021
	€ 250	€ 255	€ 260	€ 265	€ 271

Door middel van deze verordening kan de gemeente Hengelo –middels het GBT- het begrote bedrag, om en nabij de € 118.000,- in het jaar 2017 heffen. Bijdrageplichtig zijn de eigenaren van objecten, zoals op 1 januari van het betreffende kalenderjaar bekend, in het BIZ-gebied.

In de verordening staat opgenomen dat het geïnde bedrag minus de perceptiekosten (kosten voor de inning en invordering van de BIZ-bijdrage) als subsidie aan de SBPH wordt uitgekeerd. Met de SBPH wordt een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin de stichting zich verplicht uitvoer te geven aan het ingediende businessplan, waarvoor zij de subsidie zal ontvangen.

Vervolgtraject

Indien de gemeenteraad in stemt met het voorstel dient het college een draagvlakmeting uit te voeren onder de beoogde bijdrageplichtigen. Het reglement voor deze draagvlakmeting is bijgevoegd bij dit voorstel. Bij een positief resultaat van de draagvlakmeting dient uw college in het jaar 2016 een besluit te nemen tot het in werking te laten treden van de door de gemeenteraad aangenomen verordening. Per 1 januari 2017 kan in dat geval gestart worden met de jaarlijkse heffing.

Een positief resultaat tijdens de draagvlakmeting voor de BIZ-vastgoedeigenaren wordt bereikt wanneer:

- Ten minste de helft van de bijdrageplichtigen zich voor of tegen inwerkingtreding van de verordening heeft uitgesproken;
- Ten minste tweederde deel daarvan zich vóór inwerkingtreding heeft uitgesproken

Indien de uitkomst van de draagvlakmeting niet positief is, dan zal het college de Raad voorstellen de "Verordening bedrijveninvesteringszone vastgoedeigenaren centrum Hengelo 2017-2021" in te trekken.

Documenten en besluit

Met dit voorliggende besluit wordt uw Raad gevraagd de benodigde verordening vast te stellen. Deze verordening heeft het college in overleg met het GBT en op basis van de door de VNG-opgestelde modelverordening opgesteld.

Het college heeft tussen behandeling van het voorliggende voorstel in haar vergadering en uw raadsbehandeling de benodigde uitvoeringsovereenkomst gesloten met de SBPH. Middels deze wettelijk verplichte overeenkomst verbindt de SBPH zich tot het uitvoeren van de activiteiten, genoemd in het ingediende businessplan, waarvoor zij de subsidie zal ontvangen van de gemeente. Dit businessplan is als bijlage bij dit voorstel gevoegd, evenals de kaart waarop zichtbaar is welke objecten zich in het BIZ-gebied bevinden.

Na vaststelling van de verordening in uw Raad dient het college de genoemde draagvlakmeting uit te voeren. Ten behoeve van deze draagvlakmeting is door het college een reglement opgesteld.

Aandachtspunt en BIZ-Eigenaren

Wettelijk bestaat er de mogelijkheid twee investeringszones in te stellen, zowel voor de gebruiker als de eigenaar, in het gelijke gebied, mits er een duidelijk onderscheid bestaat in de betrokken stichting die de verantwoordelijkheid draagt, de uit te voeren activiteiten en de verantwoording daarvan aan de bijdrageplichtigen.

Op basis van de ingediende businessplannen lijkt hieraan te worden voldaan. Bij de communicatie naar de bijdrageplichtigen tijdens de draagvlakmeting én bij eventuele realisatie van één of meerdere bedrijveninvesteringszones dient hier aandacht voor te bestaan. Indien er geen duidelijk onderscheid bestaat tussen de investeringen en uit te voeren activiteiten vanuit de verschillende bedrijveninvesteringszones bestaat er een juridisch afbreukrisico.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De ruimte die uw Raad heeft op basis van de Wet op de Bedrijveninvesteringszones betreft het bepalen van de wenselijkheid om te komen tot het vaststellen van de BIZ verordening voor pandeigenaren in de binnenstad. Dit oordeel kan onder meer gevormd worden op basis van de aanbiedingsbrief en businessplan van de SBPH dat bij dit voorstel is gevoegd.

Het college is van mening dat, onder meer door de prioriteit die de Hengelose binnenstad op dit moment kent én de door de SBPH ingediende aanvraag tot een BIZ, de gemeente dit verzoek moet faciliteren.

Indien uw Raad besluit de verordening niet vast te stellen, heeft dit tot gevolg dat er per 1 januari 2017 geen BIZ voor eigenaren in de binnenstad van Hengelo gerealiseerd kan worden.

FINANCIËLE ASPECTEN

Aan de BIZ-procedure, zoals hierboven geschetst, zijn de kosten onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds zijn er de uitvoeringskosten. Dit zijn de kosten voor de uitvoering van de formele draagvlakmeting. Het college moet onder de bijdrageplichtigen navraag doen of er sprake is van voldoende steun voor het instellen van een BI-Zone. De kosten voor het uitvoeren van deze schriftelijke draagvlakmeting, welke worden geraamd op € 2.000, komen voor rekening van de gemeente. Deze kunnen binnen de beschikbare budgetten worden gedekt.

Anderzijds kan er worden gesproken over perceptiekosten. Dit zijn de kosten die door de gemeente – middels het GBT- worden gemaakt bij de heffing en inning van de BIZ-bijdrage. Deze kosten zijn jaarlijks terugkerend. Deze kosten zullen in mindering worden gebracht op de door het college uit te keren BIZ-bijdrage. Met de SBPH is overeengekomen dat de gemeente maximaal 1,5% van de opgelegde BIZ-bijdragen (door het GBT) aan perceptiekosten door zal berekenen.

Hierbij kan worden opgemerkt dat alleen de werkelijke geïncasseerde BIZ-bijdragen zullen worden afgedragen, zodat het risico van wanbetaling niet bij de gemeente Hengelo wordt gelegd.

Eventuele toekomstige kosten voor de gemeente, bij blijf van mogelijke onvoldoende steun onder de bijdrageplichtigen, zijn het opnieuw uitvoeren van de formele draagvlakmeting. Op verzoek van tenminste 1/5 van de bijdrageplichtigen kan jaarlijks een verzoek worden gedaan tot beëindiging van de ingestelde BI-Zone waarop de gemeente een nieuwe draagvlakmeting moet uitvoeren. Ook deze eventuele meerkosten worden binnen de bestaande budgetten van de gemeente opgevangen.

BIJLAGE(N)

Bijlagen bij het raadsbesluit

- Aanbiedingsbrief
- Ondernemingsplan 2017-2021 Stichting Bedrijfsinvesteringszone pandeigenaren Hengelo
- Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2016-2020
- Kaart BIZ Eigenaren
- Achtergrondinformatie Bedrijveninvesteringszones
- Uitvoeringsovereenkomst BIZ Eigenaren

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Hengelo

Hengelo 19 september 2016

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hengelo,

Eind 2015 zijn er BIZ verkiezingen gehouden voor zowel gebruikers en als vastgoedeigenaren. Helaas heeft, mede door tijdsdruk en een te korte voorbereidingstijd, de stemming voor de vastgoed BIZ onvoldoende voorstemmen opgeleverd.

Vanuit de samenwerking met de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH), vastgoedeigenaren en de voormalige VCOH is het plan Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo ontstaan. Dit plan laat zien dat samenwerking loont en dat ook vastgoedeigenaren een belangrijke rol hebben in het versterken van de binnenstad.

Ondanks alle inspanningen van ondernemers, vastgoedeigenaren, gemeente en de SCH moeten we constateren dat het bezoekersaantal in ons centrum terugloopt, er nog steeds veel m2 winkelruimte structureel leeg staat en de concurrentie (on- en offline) stevig is en zal toenemen.

Na evaluatie en gesprekken met diverse belanghebbenden hebben wij als Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo (SBPH) besloten om opnieuw een BIZ verkiezing te houden met als doel vastgoedeigenaren nadrukkelijker te betrekken bij de binnenstadontwikkeling. De SBPH wil voor de uitvoering hiervan nauw samenwerken met de SCH, gemeente en alle overige stakeholders die betrokken zijn bij de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo (TBH). In het bijgevoegde ondernemersplan 2017-2021 van de SBPH is dit nader uitgewerkt.

Bij deze verzoeken wij u voor eind 2016 verkiezingen te organiseren voor een bedrijfsinvesteringszone vastgoedeigenaren 2017 t/m 2021 waarbij het BIZ gebied gelijk is aan het gebied van de verkiezingen die eind 2015 zijn gehouden voor de gebruikers BIZ.

Graag geven wij u een nadere toelichting,

Met vriendelijke groet,

N.C.M. Versteeg
Voorzitter

Bijlagen:
Ondernemersplan SBPH 2017-2021
Oprichtingsakte SBPH

Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo

Ondernemingsplan 2017 - 2021

Samen staan we sterk(er)

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	5
2	Inleiding	7
2.1	Achtergronden	7
2.2	Gebiedsafbakening	8
3	Doelstellingen en activiteiten	9
4	Heffingsplichtigen	11
5	Organisatie en werkwijze	11
6	Begroting	12
6.1	Investeringen	12
6.2	Dekking	13
6.3	Overschotten	13

1 Voorwoord

Gezamenlijk investeren door alle betrokkenen is van essentieel belang om de aantrekkelijkheid en het economisch functioneren van het Hengelose centrum te versterken. Het ondernemersplan van de Stichting Bedrijfsinvesteringzone Pandeigenaren Hengelo (SBPH) en de bedrijfsinvesteringzone (BIZ) bieden het kader voor investeringen door vastgoedeigenaren in ons centrum voor de komende vijf jaar. Dit plan vormt daarnaast ook de basis voor de samenwerking met de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH), gemeente Hengelo, vastgoedeigenaren, provincie Overijssel en alle partijen die betrokken zijn bij de centrumontwikkeling.

Wij wensen u veel leesplezier.

Namens het bestuur van de SBPH

N.C.M. Versteeg

Voorzitter

2 Inleiding

2.1 Achtergronden

Wet op de bedrijveninvesteringszone

Zes jaar geleden is in Hengelo een bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht voor gebruikers van commercieel onroerend goed; de ondernemers in het centrum van Hengelo. Een belangrijk onderdeel van deze BIZ was dat bij leegstand, de bijdrage voor rekening van vastgoedeigenaren zou komen. In de praktijk betekende dit dat een aanzienlijk aantal eigenaren betrokken raakte bij de activiteiten van de SCH.

Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo geeft extra impuls

De samenwerking tussen vastgoedeigenaren en ondernemers heeft veel opgeleverd. Zo hebben zij gezamenlijk het plan Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo opgesteld. Dit plan is omarmd door de gemeente. Dit betekent dat de gemeente onze visie deelt en met ons de acties vanuit dat plan gaat uitvoeren. De manier waarop ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente schouder aan schouder aan de slag gaan is uniek in Nederlanden.

De samenwerking leid nu al tot zichtbare resultaten.

Er is veel bereikt

De bedrijveninvesteringszone voor gebruikers/ondernemers heeft veel gebracht:

- Op initiatief van de SCH is het plan Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo ontwikkeld en is de uitvoering in gang gezet;
- de Hengelose politiek (College van B&W en de gemeenteraad) heeft expliciet aangegeven het TBH rapport te omarmen, waarderen en aan te sluiten;
- bij het college van B&W, gemeenteraad en ambtelijk is het besef en begrip aanwezig dat er daadwerkelijk actie en inzet nodig is voor uitvoering van de TBH visie;
- herinrichting van de winkelstraten (te beginnen met de Enschedesestraat);
- gratis parkeren tijdens koopzondagen op het maaiveld;
- een fonds om de binnenstad compacter te maken c.q. het vereveningsfonds
- de wethouder binnenstad heeft een stevig ambitieniveau en heeft aangegeven het centrum daadwerkelijk te transformeren naar een Toekomstbestendige Binnenstad;
- in de afgelopen BIZ periode hebben alle ondernemers in de binnenstad evenredig financieel bijgedragen aan de activiteiten, evenementen en werkzaamheden van de SCH;

- de beleving voor de consument van het centrum wordt vergroot door het groen/plantenbakken in de zomermaanden en de sfeerverlichting tijdens de wintermaanden;
- vanuit de gebruikers BIZ zijn evenementen en activiteiten in het centrum financieel ondersteund, met mankracht of door de SCH zelf georganiseerd en uitgevoerd;
- bestaande activiteiten zijn versterkt en nieuwe evenementen zijn ontwikkeld zoals de Zomermarkt in juli, sfeeracties tijdens de koopzondagen, op zaterdag en tijdens de decembermaand.
- om een deel van de leegstand op te lossen en ondernemers met onderscheidende concepten in het centrum te huisvesten is het Win je Winkel project gestart;
- de SCH heeft er voor gezorgd dat ons centrum en de activiteiten onder de aandacht komen via advertenties, sociale media, free publicity, spandoeken en posters;
- de verhoudingen tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente zijn aanzienlijk verbeterd waardoor een constructieve samenwerking tot stand is gekomen;
- we zijn DÉ gesprekspartner voor allerlei organisaties op het gebied van horeca, detailhandel en retail;
- het centrum wordt steeds beter schoongemaakt en is veiliger door de initiatieven vanuit het Keurmerk Veilig Ondernemen. We hebben een derde KVO ster, een kwaliteitskeurmerk dat aangeeft dat we goed bezig zijn;
- een centrummanager die als spin in het web de lijntjes verbindt.

Al deze zaken zouden zonder de gebruikers BIZ niet van de grond zouden zijn gekomen

Maar we zijn er nog niet! BIZ voor vastgoedeigenaren

De sector detailhandel is volop in transitie en moet zich instellen op een nieuwe realiteit. De leegstand is blijvend hoog, kansarme winkelgebieden krimpen en kansrijke winkelgebieden versterken zich. Herstructurering en inrichting van het winkelgebied moet resulteren tot een sterk centrumgebied met een voor de ondernemer / huurder en vastgoedeigenaar rendabele exploitatie.

Dit kan alleen bereikt worden door samenwerking met alle betrokken partijen. Daarom willen de besturen van de SCH en de SBPH via een bedrijfsinvesteringszone voor vastgoedeigenaren de samenwerking met alle betrokken partijen in het centrum verder verbeteren, het activiteitenprogramma versterken en dit alles op een structurele en professionele wijze organiseren en uitvoeren.

Gebiedsafbakening

In de bijlage is een kaart van de gebiedsafbakening opgenomen.

3. Doelstellingen en activiteiten

Ambitie: beter economisch functioneren...

Met de activiteiten die we vanuit de BIZ oppakken, willen we het economisch functioneren van het centrum van Hengelo verbeteren. Meer consumentenbestedingen zodat onze huurders een betere omzet realiseren wat van positieve invloed is op de vastgoedwaarde. Daarbij willen we de binnenstad meer toekomstbestendig maken door onder andere leegstand aan te pakken en delen van ons centrum te transformeren.

Speerpunten SBPH beleid

- Adviesorgaan voor gemeente bij herontwikkelen en herbestemmen
- Uitvoering TBH visie
- Actief acquisitiebeleid
- (Her) Inrichting openbare ruimte
- Herontwikkelen en herbestemmen
- Ruimere inzet gemeentelijk gevefonds
- Inzet gemeentelijke vereveningsfonds
- Wonen in en boven winkels (Omwonen project)

Via concrete acties en samenwerking

Hiertoe willen we een aantal zaken realiseren:

- We moeten er samen met onze partners ondernemers en overheid voor zorgen dat de aantrekkelijkheid van het centrum wordt versterkt. We ondersteunen daarbij de initiatieven die zorgen voor sfeer en beleving en welke leiden tot meer omzet voor de huurders van onze panden.
- Behartiging van de belangen van vastgoedeigenaren door een gesprekspartner te zijn voor de gemeente Hengelo.
- Invulling van leegstaande panden door een actief acquisitie beleid, selecteren en begeleiden van ondernemers. Lokale ondernemers, conceptstores, webwinkeliers die fysiek willen gaan willen we een platform bieden door beschikbare panden onder gunstige condities aan te bieden. Via het

centrummanagement zorgen we voor een selectie waarbij we het ondernemerschap vooraf op basis van een gedegen ondernemingsplan toetsen. En waarbij het centrummanagement zorgt voor coaching en begeleiding.

- Begeleiding van de transformatie van die gebieden in het centrum waar er kansen zijn voor werk/woonmilieus. Hierbij combineren we de middelen vanuit de BIZ met de budgetten en instrumenten zoals het gevelfonds, 'wonen of in winkels' en het gemeentelijke vereveningsfonds. Samen met de gemeente, de provincie Overijssel en overige binnenstadspartners hebben we een kernteam en stuurgroep opgericht op die aan de slag gaat met het begeleiden van de transformatie door inzet van o.a. het instrument stedelijke herverkaveling. Het kernteam staat met kennis van de beschikbare regelingen, financiering en wet- en regelgeving eigenaren bij en zal daar waar nodig externe expertise inhuren.
- Voor zover mogelijk zullen middelen van uit de provincie Overijssel worden gevraagd en worden ingezet voor het beter economisch functioneren en verbetering van de fysieke uitstraling van het centrum.
- Informatie-uitwisseling over bezoekersaantallen, ontwikkeling huur- en vastgoedwaarde, gemeentelijk beleid en relevante plannen en ontwikkelingen via een nieuwsbrief en via een werkgroep vastgoed.
- Voor ondernemers met interesse om zich te vestigen in het centrum, stellen we een bidbook op waarin alle informatie is opgenomen die van belang is voor het maken van een ondernemersplan en een investeringsbesluit.

In overleg en samenwerking met de gemeente zetten we in op:

- herinrichting van de openbare ruimte met onder andere een duidelijke afbakening van het kernwinkelgebied en bijzondere aandacht voor de 'aanloopstraten';
- een ruimere toepassing van het gevelfonds;
- klantvriendelijk parkeerbeleid, passende handhaving en een betere bereikbaarheid;
- regelluwe zones aansluitend bij de gebiedsprofielen vanuit de visie TBH.

Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo

Samen met vastgoedeigenaren, ondernemers, Welbions en de Rabobank hebben we de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo ontwikkeld. Deze visie bevat acties voor vastgoedeigenaren, ondernemers en de gemeente Hengelo. De bedrijveninvesteringszone maakt het mogelijk ons deel van de inzet te leveren en vormt daarmee een noodzakelijke voorwaarde om de ambities samen met de gemeente, vastgoedeigenaren en ondernemers te realiseren. Belangrijk is dat door het project Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo vastgoedeigenaren, ondernemers en gemeente niet meer tegenover elkaar, maar naast elkaar staan.

Alle eigenaren dragen bij

De bedrijveninvesteringszone maakt het mogelijk dat bij voldoende draagvlak alle vastgoedeigenaren een bijdrage leveren.

Verantwoording

Het bestuur van de SBPH zorgt voor de uitvoering van de afgesproken activiteiten en voor een jaarlijkse verantwoording hierover aan alle heffingsplichtigen en de gemeente.

4. Heffingsplichtigen

Alle vastgoedeigenaren van de binnen de BIZ gelegen onroerende zaken gekarakteriseerd als niet-woning, zijn heffingsplichtig.

Voor vastgoedeigenaren die buiten de BIZ vallen (maar wel in het gebied actief zijn), bestaat de mogelijkheid om via een vrijwillige bijdrage te participeren (zij krijgen dus geen aanslag van de belastingdienst). Voor de ondernemers in het BIZ-gebied bestaat een afzonderlijke bedrijveninvesteringszone.

Aantal panden Bi-zone

Het BIZ gebied telt per september 2016 in totaal 472 panden (Gegevens GBT 05-09-16)

BIZ bijdrage

De BIZ-bijdrage voor het jaar 2017 is € 250,- per pand. Dit tarief wordt vanaf 2018 jaarlijks met 2% geïndexeerd.

5. Organisatie en werkwijze

Rechtsvorm

Het bestuur van de Stichting Bedrijveninvesteringzone Pandeigenaren Hengelo (SBPH) is verantwoordelijk voor de uitvoering. De uitvoering van de activiteiten vindt plaats in nauwe samenwerking met de Stichting Centrummanagement Hengelo.

Termijn van werking

De BIZ periode vastgoedeigenaren loopt van januari 2017 t/m december 2021

Bestuur

Het bestuur van de SBPH wordt vanaf 2016 gevormd door drie personen. Het voorlopige bestuur bestaat uit:

Dhr. Niels Versteeg voorzitter

Dhr. Kees Wakkerman secretaris - penningmeester
Dhr. Henk Dassen bestuurslid

Het bestuur stelt een BIZ-plan met meerjarenbegroting op voor de periode van de BIZ 2017 t/m 2021. Dit plan ligt nu voor. Op basis van deze begroting worden jaarplannen opgesteld, die worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Werkwijze

Naast de activiteiten in het centrum van Hengelo zet de SBPH zich in voor een goede communicatie over de activiteiten en belangenbehartiging via:

- nieuwsbrieven en/of informatie via internet;
- minimaal een openbare bijeenkomst per jaar waarin voortgang en jaarplan (vooruitblik activiteiten komende jaar) worden besproken;
- bestuursvergaderingen;
- Regulier overleg met vastgoedeigenaren, ondernemers, bewoners en de gemeente (zowel ambtelijk als bestuurlijk);
- intensieve betrokkenheid bij uitvoering van de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo door participatie in de daarbij horende uitvoeringsorganisatie;
- bijwonen bijeenkomsten van alle relevante organisaties en stakeholders.

6. Begroting

6.1 Investerings

Uitgaven voor activiteiten en werking

De uitgaven hebben betrekking op de in dit BIZ-plan genoemde activiteiten. In totaal wordt er in 2017 door de vastgoed BIZ € 116.000,-- geïnvesteerd in het centrum van Hengelo.

Reserveringen

Per september 2016 staan 75 panden leeg. Bij leegstand hebben vastgoedeigenaren de mogelijkheid de BIZ bijdrage terug te vragen bij de SBPH.

Hiervoor is in 2017 een maximale voorziening in de begroting opgenomen van € 18.750,-

Ervan uitgaand dat door de gezamenlijke inspanningen en investeringen in het centrum de leegstand terugloopt, is in de begrotingen voor de volgende jaren de voorziening hiervoor afgebouwd.

6.2 Dekking

Omschrijving	2017		2018		2019		2020		2021	
Uitvoering TBH visie en aanpak leegstand	€ 79.500	69%	€ 84.500	72%	€ 94.500	80%	€100.000	83%	€105.500	84%
Evenementen, sfeeracties, kantoor- en bestuurskosten	€ 17.650	15%	€ 17.650	15%	€ 13.400	11%	€ 13.400	11%	€ 13.400	11%
Voorzieningen leegstandrestitutie	<u>€ 18.750</u>	<u>16%</u>	<u>€ 15.000</u>	<u>13%</u>	<u>€ 10.000</u>	<u>9%</u>	<u>€ 7.500</u>	<u>6%</u>	<u>€ 6.000</u>	<u>5%</u>
Totaal	€115.900	100%	€117.150	100%	€117.900	100%	€120.900	100%	€124.900	100%

BIZ-subsidie

De door de gemeente uit te keren BIZ subsidie bestaat uit de opbrengst van de heffing onder de heffingsplichtigen, verminderd met 1,5% perceptiekosten. De bruto heffing in 2017 is circa € 118.000,- Subsidie na aftrek perceptiekosten is circa € 116.000,-
De BIZ-subsidie is niet met BTW belast.

Vaste bijdrage per object

De vaste bijdrage per vastgoedeigenaar per object bedraagt € 250,-
Vanaf 2018 wordt de heffing jaarlijks met 2% verhoogd

Compensatie bij leegstand

Indien een pand op de peildatum leegstaat kan de vastgoedeigenaar die zijn betalingsverplichting aan de vastgoed BIZ heeft voldaan, de BIZ bijdrage vastgoedeigen terugvorderen via een schriftelijk verzoek aan het bestuur van de SBPH met overleg van een betalingsbewijs vastgoedeigenaren BIZ en aantoonbare leegstand. Een verzoek om teruggave dient voor eind augustus van het betreffende jaar bij de SBPH te zijn ingediend. Indien hieraan niet wordt voldaan, vervalt het recht op teruggave.

6.3 Overschotten

Indien aan het eind van een subsidieperiode een deel van de op die periode betrekking hebbende BIZ-subsidie niet is besteed, kan dat deel worden verschoven naar de volgende periode. Als er geen derde BIZ-periode komt, zal de SBPH het niet bestede bedrag, na aftrek van alle door de gemeente goedgekeurde kosten, naar rato terugbetalen aan de heffingsplichtigen die voor de laatste subsidieperiode de BIZ-bijdrage hebben betaald.

Uitvoeringsovereenkomst

Stichting Bedrijfsinvesteringszone pandeigenaren Hengelo – Gemeente Hengelo

Partijen:

1. De Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo, gevestigd te Hengelo, ten deze vertegenwoordigd door de Voorzitter, de heer N. Versteeg, hierna te noemen: 'de stichting', en
2. De gemeente Hengelo, gevestigd te Hengelo, Burgemeester Jansenplein 1, ten deze krachtens het bepaalde in artikel 171, lid 2 Gemeentewet vertegenwoordigd door de heer SWJG Schelberg, burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Hengelo, hierna te noemen: 'de gemeente.'

Overwegingen:

- In het kader van Wet op de Bedrijveninvesteringszones heeft de Vereniging van eigenaren van Commercieel Onroerend goed in de binnenstad van Hengelo(VCOH) in het jaar 2015 de stichting opgericht. De stichting heeft als statutaire doelstelling:
 - o het versterken van het centrum van Hengelo (Overijssel) als plaatselijk en regionaal centrum op het gebied van de detailhandel, dienstverlening en horeca, via het uitvoeren van activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte.
 - o het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het centrum;
 - o voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
- Het centrum van Hengelo sinds 2011 een BI-Zone kent voor gebruikers van objecten en de werking en uitvoering daarvan succesvol is.
- De BI-Zone voor gebruikers van objecten in de binnenstad in 2015 verlengd is tot 2020
- De wens van zowel de VCOH als de gemeente is om het centrum van Hengelo een structurele economische kwaliteitsimpuls te blijven geven en de binnenstad meer toekomstbestendig te maken door onder andere leegstand aan te pakken en delen van ons centrum te transformeren.
- Ter uitvoering van de gemeentelijke verordening als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de bedrijveninvesteringszones gaan partijen hierbij een uitvoeringsovereenkomst aan, op grond waarvan de stichting verplicht is het businessplan, dat bij deze overeenkomst is gevoegd, ten uitvoer te brengen en de gemeente subsidie verleent.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 - Begripsbepalingen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

1. Businessplan: het door de stichting op Stichting Bedrijveninvesteringszone pandeigenaren Hengelo ingediende projectvoorstel bij de gemeente Hengelo. Dit plan is onderdeel van deze overeenkomst en als bijlage bijgevoegd. Dit plan kent de naam: 'Ondernemingsplan 2017-2021 Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo.'
2. BI-Zone: het gebied dat aangemerkt dient te worden voor een BI-Zone is aangewezen binnen de paarse belijning op de kaart zoals deze bij deze overeenkomst is gevoegd.
3. Het College: burgemeester en wethouders van Hengelo.
4. Perceptiekosten: kosten die de gemeente maakt bij de heffing en invordering van de BIZ-bijdragen.
5. Verordening: de Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021.
6. De wet: Wet op de bedrijveninvesteringszones.

Artikel 2 – Verordening en draagvlak

1. De gemeenteraad zal uiterlijk 8 november 2016 worden voorgesteld de verordening vast te stellen, zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet.

2. Het college zal tussen 9 november 2016 en 6 december 2016 een draagvlakmeting uitvoeren zoals bedoeld in artikel 4, lid 1 van de Wet om te onderzoeken of er voldoende steun bestaat voor de heffing van de BIZ-bijdrage onder de bijdrageplichtigen. Het college stelt hiertoe een reglement vast.

Artikel 3

De stichting zal zich blijvend inspannen om bij de pandeigenaren in het centrum draagvlak en betrokkenheid te creëren voor de uit te voeren acties voortvloeiend uit het businessplan. Periodiek zal de stichting hiertoe nieuwsbrieven verspreiden, bijeenkomsten organiseren en informatie via de website bij de pandeigenaren onder de aandacht brengen.

Artikel 4

Indien er onvoldoende draagvlak voor deze BIZ blijkt te zijn, zal de gemeente zich samen met de stichting inspannen om, na evaluatie van het doorlopen traject, op een andere wijze een fonds te vormen, welke kan worden ingezet voor de uitvoering van een meerjarenbeleidplan voor het centrum.

Artikel 5

1. De stichting verbindt zich jegens de gemeente om het businessplan ten uitvoer te brengen in de BI-Zone. De stichting heeft als doel, krachtens haar statuten, om namens de pandeigenaren in het centrum van Hengelo, het centrum van Hengelo te versterken en meer toekomstbestendig te maken. Hiertoe zal de stichting zich bezighouden met onder andere onderstaande werkvelden:
 - Uitvoering van de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo;
 - Behartiging van belangen van vastgoedeigenaren;
 - Aanpak van leegstand;
 - Vergroten van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte van het centrum;
2. De uitvoering van het businessplan zal starten op 1 januari 2017 en eindigen op 31 december 2021.
3. De stichting en gemeente overleggen ten minste twee keer per jaar op bestuurlijk niveau over de voortgang van de uitvoering van het businessplan.

Artikel 6

1. De stichting legt jaarlijks voor 1 mei schriftelijk rekening en verantwoording af aan de gemeente over het in het voorafgaande jaar gevoerde beleid in de vorm van een financieel en inhoudelijk verslag.
2. Binnen zes weken na ontvangst van het jaarverslag stelt het college de hoogte van de BIZ-subsidie over het voorgaande subsidiejaar definitief vast.
3. Voorts wordt jaarlijks voor 1 november voor het daaropvolgende subsidiejaar een begroting en jaarplan aan de gemeente overgelegd.
4. De subsidie zal door het college betaalbaar worden gesteld overeenkomstig artikel 7 van deze uitvoeringsovereenkomst. De stichting zal hiertoe jaarlijks voor het opvolgende jaar tijdig een aanvraag toe indienen. Dit laatste gebeurt uiterlijk tezamen met de in lid 3 genoemde stukken.
5. De Algemene Subsidieverordening van de gemeente Hengelo is hierbij niet van toepassing.

Artikel 7

1. De subsidie wordt, in elk jaar waarin de BIZ-bijdrage wordt geheven, jaarlijks door het college betaalbaar gesteld in maximaal vier termijnen, met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden.
2. Het totaal van de vier jaarlijkse termijnen bedraagt ten hoogste het bedrag van de BIZ-bijdragen die in het betreffende jaar worden geïnd, verminderd met de in het betreffende jaar gemaakte perceptiekosten voor de heffing en invordering van de BIZ-bijdragen.
3. De hoogte van de perceptiekosten bedraagt ten hoogste 1,5 % van de door het GBT opgelegde BIZ-bijdragen.
4. Het totaal van de vier jaarlijkse termijnbedragen worden als volgt betaalbaar gesteld:
 - a. voor 28 februari van het betreffende jaar: 50% van de beoogde BIZ-bijdragen voor dat jaar;

- b. in juni van het betreffende jaar: 75% van de beoogde BIZ-bijdragen voor dat jaar, verminderd met het bedrag dat op voet van sub a van dit lid betaalbaar is gesteld én verminderd met de voorlopig gecalculeerde in dat jaar gemaakte perceptiekosten.
 - c. in oktober van het betreffende jaar wordt de eventuele meeropbrengst, tot op dat moment in het kalenderjaar, van de BIZ-bijdragen, ten opzichte van het bedrag dat op voet van sub a en b betaalbaar is gesteld, betaalbaar gesteld.
 - d. het restant zal, na definitieve calculatie met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid, zo spoedig mogelijk na 31 december van het betreffende jaar, betaalbaar worden gesteld, doch uiterlijk voor 31 januari van het daaropvolgende kalenderjaar.
5. Gemeente en stichting treden elk kwartaal met elkaar in overleg over de opbrengsten van de BIZ en mutaties in de BI-Zone. Hiertoe kan in overleg tijdig een zo goed mogelijke inschatting van de BIZ-opbrengst worden gemaakt. Deze inschatting kan de stichting gebruiken bij de uitvoering van haar activiteiten en het opstellen van haar begroting.

Artikel 8

De gemeente zal met de stichting in overleg treden hoe een samenwerkingsvorm bereikt kan worden om de uitvoering van de reeds opgestelde visie TBH (Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo), toekomstige ideeën en te besteden middelen zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen.

Artikel 9

De gemeente zal, gedurende de looptijd van de BIZ het onderhoudsniveau van de openbare ruimte op een voldoende peil houden. De gemeente hanteert hiervoor bepaalde beheerniveaus. Deze zijn vastgesteld in februari 2005, raadsvoorstel 79507 'IBOR Stedelijke Niveau.'

Wanneer diverse structuurelementen worden gekoppeld aan de hoofdgroepen van beheer en onderhoud ontstaat het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Voor de binnenstad zijn deze als volgt:

Structuurelement	Verhardingen	Terreinelementen	Groenvoorzieningen	Netheid
Binnenstad	Basis	Basis	Basis	Hoog

Uitleg

Basis: Onderhoud op basisniveau heeft als doel het op de langere termijn instandhouden van voorzieningen en het voorkomen van achterstanden. Achterstanden kunnen gedurende een korte periode voorkomen. Er is enige vervuiling, schade of slijtage.

Hoog: Het beheer en onderhoud richt zich op volledige instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte. Het algemene beeld is van hoge kwaliteit. De omgeving ziet er verzorgd en goed onderhouden uit. Vervuiling, schade of slijtage komt slechts op beperkte schaal voor.

Hiermee geeft de gemeente uitvoering aan artikel 7, lid 5 van de Wet.

Het verhogen van het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte is een gemeentelijke ambitie die voortkomt uit de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo. De gemeente gaat in de eerste helft van het jaar 2016 bekijken hoe deze verhoogde ambitie te realiseren is en treedt met de stichting en andere binnenstadspartners in overleg om de mogelijkheden hiertoe te bespreken. De uitkomsten hiervan worden in het college teruggelegd.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente gelijktijdig ook bezig is met het traject 'Samen Verder.' In dit traject trachten de gemeente Hengelo, Hof van Twente en SWB Midden Twente het beheer en onderhoud te bundelen in één organisatie. De ambities die we ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte daarin hebben opgenomen gelden ook voor de binnenstad.

Artikel 10

1. Een partij kan met inachtneming van wet- en regelgeving de overeenkomst met onmiddellijke ingang beëindigen door een schriftelijke kennisgeving aan de andere partij, indien één van de volgende situaties zich voordoet:
 - het verkeren in surseance,
 - een faillietverklaring,
 - het niet naar behoren uitvoeren van de uitvoeringsovereenkomst,

- het meer dan de helft vacant zijn van de zetels van het stichtingsbestuur.
- 2. Als de overeenkomst op grond van het voorgaande met onmiddellijke ingang wordt beëindigd, dan zal het college de Raad voorstellen de verordening, zo nodig met terugwerkende kracht, met ingang van de datum van de beëindiging van de overeenkomst, in te trekken. Rechtsgevolg van de ingetrokken verordening met terugwerkende kracht is, dat hetgeen geïnd is, wordt gerestitueerd aan de bijdrageplichtigen. Het restitueren vindt plaats voor zover er dat jaar door de Stichting nog geen kosten zijn gemaakt voor uitvoering van het businessplan en het de perceptiekosten overstijgt. De partijen verplichten zich hierbij jegens elkaar in overleg te treden over de financiële afwikkeling.
- 3. De overeenkomst zal ook eindigen, met als datum 31 december van het jaar van het intrekken van de verordening, indien de verordening wordt ingetrokken met toepassing van artikel 6 lid 1 van de wet.

Artikel 11

Partijen kunnen, voor het overige, de samenwerking tussentijds beëindigen met in achtneming van een opzegtermijn van 1 jaar. Indien de samenwerking niet is beëindigd, treden partijen uiterlijk op 1 februari 2020 met elkaar in overleg over de vorm en voorwaarden voor voortzetting van de samenwerking. Daarbij verplichten partijen zich jegens elkaar om ook afspraken te maken over hoe de resterende, op grond van de verordening verkregen middelen, aangewend zullen worden. Het aanwenden van deze middelen zal moeten plaatsvinden binnen de kaders van het businessplan.

Artikel 12

Deze overeenkomst zal uiterlijk eindigen op 31 december 2021.

Artikel 13

Geschillen die voortvloeien uit deze overeenkomst worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van de Rechtbank Overijssel te Zwolle.

Artikel 14

Deze overeenkomst komt tot stand onder de opschortende voorwaarde dat de verordening als bedoeld in artikel 1 van de wet uiterlijk 1 januari 2017 van kracht wordt. De datum van inwerkingtreding wordt door het college bepaald door een besluit op voet van artikel 4 en 5 van de verordening.

Aldus overeengekomen en ondertekend op 25 oktober 2015,

Namens de gemeente,
Burgemeester S.W.J.G. Schelberg

Namens de stichting,
Voorzitter N. Versteeg

De raad van de gemeente Hengelo;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 oktober 2016 **2055464**;

gelet op de artikelen 1, eerste en derde lid, 2 zesde lid, 3, eerste lid, en 7, eerste en vierde lid, van de Wet op de bedrijveninvesteringszones;

gezien de uitvoeringsovereenkomst van 25 oktober 2016 gesloten met de Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo;

besluit vast te stellen de Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- bedrijveninvesteringszone: het bij deze verordening aangewezen gebied in de gemeente waarbinnen de BIZ-bijdrage wordt geheven. Het aangewezen gebied is vermeld op de bij deze verordening behorende en daarvan deel uitmakende kaart;
- college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente;
- uitvoeringsovereenkomst: tussen de gemeente en de Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo op 25 oktober 2016 gesloten overeenkomst als bedoeld in artikel 7, derde lid, van de wet;
- wet: Wet op de bedrijveninvesteringszones.

HOOFDSTUK II BELASTINGBEPALINGEN

Artikel 2 Belastbaar feit en aard van de belasting

1. Onder de naam 'BIZ-bijdrage' wordt jaarlijks een directe belasting geheven ter zake van binnen de bedrijveninvesteringszone gelegen onroerende zaken die op grond van artikel 220a Gemeentewet niet in hoofdzaak tot woning dienen.
2. De BIZ-bijdrage wordt geheven ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten in de openbare ruimte en op internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid in de bedrijveninvesteringszone of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de bedrijveninvesteringszone.

Artikel 3 Belastingobject

Belastingobject is de onroerende zaak bedoeld in artikel 16 van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4 Belastingplicht

1. De BIZ-bijdrage wordt geheven van de eigenaar, zijnde degene die bij het begin van het kalenderjaar het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht heeft van een in de bedrijveninvesteringszone gelegen belastingobject.

2. Als eigenaar wordt aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

De BIZ-bijdrage wordt geheven naar een vast bedrag per belastingobject.

Artikel 6 Vrijstellingen

De BIZ-bijdrage wordt niet geheven van:

- a. belastingobjecten die uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond voor de land- of bosbouw, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
- b. belastingobjecten die uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als glasopstanden die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;
- c. belastingobjecten die naast delen die dienen tot woning bestaan uit delen die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard;
- d. ongebouwde belastingobjecten die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928;
- e. belastingobjecten die uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die worden beheerd door een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stelt;
- f. belastingobjecten die uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;
- g. belastingobjecten die naast delen die dienen tot woning uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen;
- h. belastingobjecten die naast delen die dienen tot woning uitsluitend bestemd zijn voor en in gebruik zijn als werken voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen;
- i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken.

Artikel 7 Tarief BIZ-bijdrage

De BIZ-bijdrage bedraagt per belastbaar object:

voor het kalenderjaar	2017	2018	2019	2020	2021
	€ 250	€ 255	€ 260	€ 265	€ 271

Artikel 8 Wijze van heffing

De BIZ-bijdrage wordt jaarlijks bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9 Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:
 - a. het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen BIZ-bijdragen of andere belastingen moet minder zijn het maximumbedrag genoemd in de voor dat belastingjaar geldende verordening onroerendezaakbelastingen;
 - b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 10 Looptijd belastingheffing

De BIZ-bijdrage wordt ingesteld voor een periode van 5 jaar.

Artikel 11. Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels stellen met betrekking tot de heffing en de invordering van de BIZ-bijdrage.

HOOFDSTUK III SUBSIDIEBEPALINGEN

Artikel 12 Aanwijzing Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo

De Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo wordt aangewezen als de stichting als bedoeld in artikel 7 van de wet.

Artikel 13 Buiten toepassing algemene subsidieverordening

Op de subsidie bedoeld in artikel 14 is de algemene subsidieverordening van de gemeente Hengelo niet van toepassing.

Artikel 14 Subsidievaststelling

1. De subsidie voor de uitvoering van de activiteiten die zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst wordt verstrekt aan de in artikel 12 aangewezen stichting.
2. De subsidie bedraagt maximaal het bedrag van de jaarlijks te ontvangen BIZ-bijdragen, nadat daarop de perceptiekosten in mindering zijn gebracht.
3. Voor zover dit niet reeds is geschied in de uitvoeringsovereenkomst, kan het college nadere regels stellen met betrekking tot de verplichtingen van de subsidieontvanger.

HOOFDSTUK IV SLOTBEPALINGEN

Artikel 15. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de tweede dag nadat het college heeft bekendgemaakt dat van voldoende steun als bedoeld in artikel 4 van de wet is gebleken.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2017.

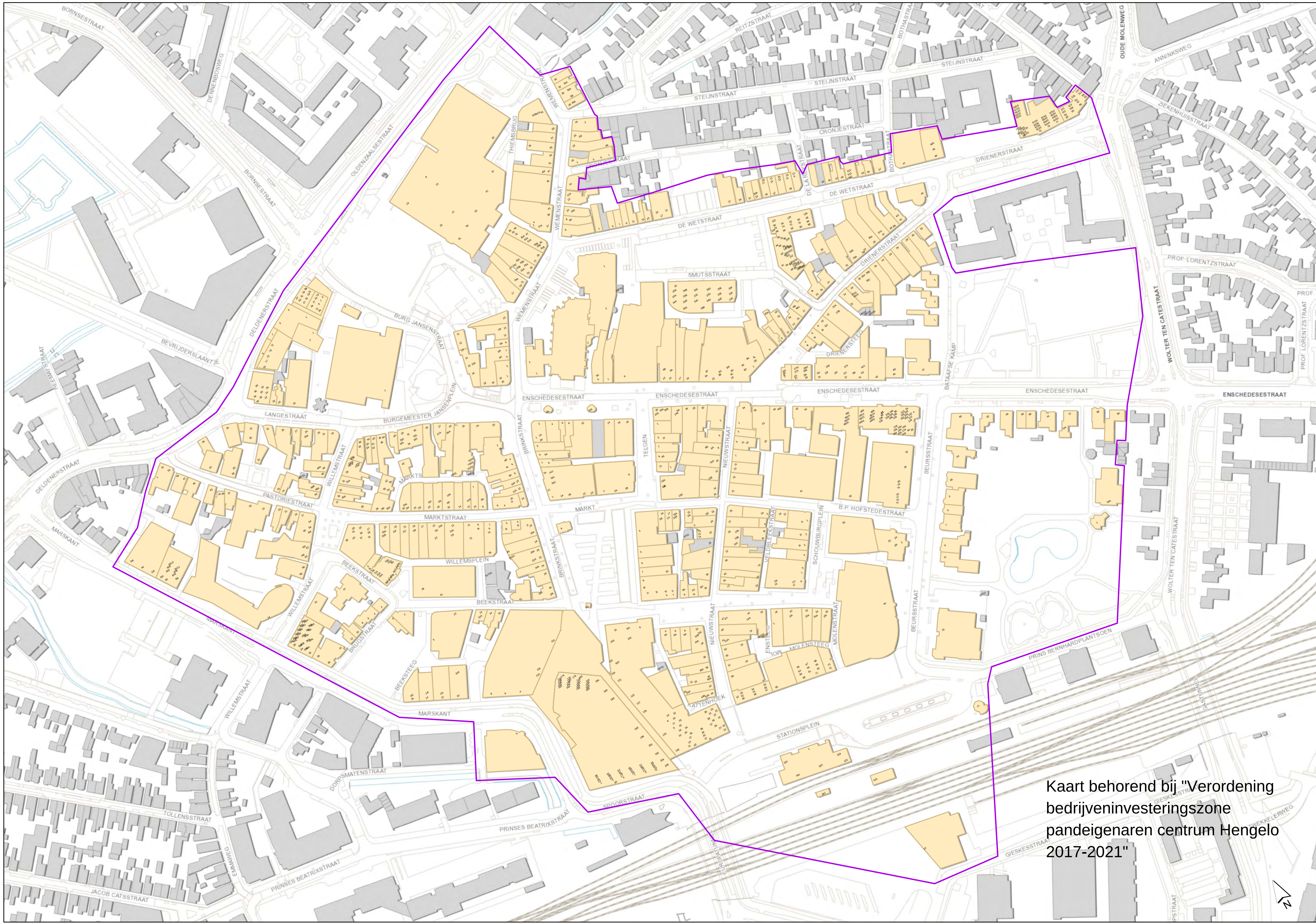
Artikel 16. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening bedrijveninvesteringszone eigenaren centrum Hengelo 2017-2021.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 25 oktober 2016,

De griffier,

De voorzitter,

Kaart behorend bij "Verordening
bedrijveninvesteringszone
pandegenaren centrum Hengelo
2017-2021"

Datum 12 oktober 2015
Onderwerp Achtergrondinformatie Wet op de Bedrijveninvesteringszones

**Ruimtelijke en Economische
Ontwikkelingen**

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Per 1 januari 2015 is de nieuwe wetgeving Bedrijven Investerings Zone (BIZ) een feit. De BIZ heeft zich de afgelopen jaren bewezen als een effectief instrument voor de financiering van gezamenlijke activiteiten van ondernemers. Tevens werkt het als bindmiddel tussen individuele ondernemers en gaat het 'freeriders' gedrag tegen.

Wat is een bedrijveninvesteringszone?

Een bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een afgebakend gebied zoals een winkelstraat of een bedrijventerrein waarin ondernemers en/of vastgoedeigenaren samen investeren. Zij ontwikkelen daarvoor samen een plan om de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving te verbeteren. Dit plan geeft inzicht in de activiteiten die worden opgepakt, de organisatie, de werkwijze en welke begroting daarbij hoort. Op het moment dat het plan kan rekenen op voldoende draagvlak, kunnen de ondernemers en/of eigenaren de gemeente vragen om via een heffing de benodigde middelen bij elkaar te brengen. Zij betalen dan deze verplichte heffing aan de gemeente. De heffing kan bestaan uit een vast of gedifferentieerde bijdrage. De opbrengst daarvan wordt in de vorm van een subsidie uitgekeerd aan de BIZ-stichting.

De BIZ is geen belastingmaatregel in klassieke vorm. De gelden worden voor en door de ondernemers en/of eigenaren ingezet. De BIZ kan ook niet als vervanging van gemeentelijke investeringen dienen. Afspraken over de gemeentelijke inzet worden via zogenoemde Service Level Agreements (SLA's) vastgelegd. De gemeenteraad stelt een bedrijveninvesteringszone in. Zij doet dat alleen op verzoek van de ondernemers en/of eigenaren en nadat een grote meerderheid van hen zich in een schriftelijke stemming hiervoor heeft uitgesproken.

Een meerderheid wordt bereikt indien:

- De respons bij de draagvlakmeting minimaal 50% bedraagt;
- Van de respondenten 2/3 voor invoering van de BI-Zone stemt;
- De voor-stemmers vertegenwoordigen meer WOZ-waarde dan de tegenstemmers (indien hiervoor een gedifferentieerde bijdrage geldt, afhankelijk van de WOZ-waarde)

De voordelen van de BIZ zijn:

- alle ondernemers en/of eigenaren betalen mee;
- de BIZ geldt voor vijf jaar en biedt kansen voor langjarig investeren;
- collectieve investeringen komen makkelijker van de grond;
- er worden afspraken gemaakt met de gemeente via een uitvoeringsovereenkomst over verantwoordelijkheden en inzet in het gebied;
- professionele samenwerking.

Uitvoeringsovereenkomst

Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo – Gemeente Hengelo

Partijen:

1. De Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo, gevestigd te Hengelo, ten deze vertegenwoordigd door de Voorzitter, de heer N. Versteeg, hierna te noemen: 'de stichting', en
2. De gemeente Hengelo, gevestigd te Hengelo, Burgemeester Jansenplein 1, ten deze krachtens het bepaalde in artikel 171, lid 2 Gemeentewet vertegenwoordigd door de heer SWJG Schelberg, burgemeester, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Hengelo, hierna te noemen: 'de gemeente.'

Overwegingen:

- In het kader van Wet op de Bedrijveninvesteringszones heeft de Vereniging van eigenaren van Commercieel Onroerend goed in de binnenstad van Hengelo (VCOH) in het jaar 2015 de stichting opgericht. De stichting heeft als statutaire doelstelling:
 - o het versterken van het centrum van Hengelo (Overijssel) als plaatselijk en regionaal centrum op het gebied van de detailhandel, dienstverlening en horeca, via het uitvoeren van activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte.
 - o het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het centrum;
 - o voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
- Het centrum van Hengelo sinds 2011 een BI-Zone kent voor gebruikers van objecten en de werking en uitvoering daarvan succesvol is.
- De BI-Zone voor gebruikers van objecten in de binnenstad in 2015 verlengd is tot 2020
- De wens van zowel de stichting als de gemeente is om het centrum van Hengelo een structurele economische kwaliteitsimpuls te blijven geven en de binnenstad meer toekomstbestendig te maken door onder andere leegstand aan te pakken en delen van het centrum te transformeren.
- Ter uitvoering van de gemeentelijke verordening als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de bedrijveninvesteringszones gaan partijen hierbij een uitvoeringsovereenkomst aan, op grond waarvan de stichting verplicht is het businessplan, dat bij deze overeenkomst is gevoegd, ten uitvoer te brengen en de gemeente subsidie verleent.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 - Begripsbepalingen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

1. Businessplan: het door de stichting op Stichting Bedrijveninvesteringszone Pandeigenaren Hengelo ingediende projectvoorstel bij de gemeente Hengelo. Dit plan is onderdeel van deze overeenkomst en als bijlage bijgevoegd. Dit plan kent de naam: 'Ondernemingsplan 2017-2021 Stichting Bedrijfsinvesteringszone Pandeigenaren Hengelo.'
2. BI-Zone: het gebied dat aangemerkt dient te worden voor een BI-Zone is aangewezen binnen de paarse belijning op de kaart zoals deze bij deze overeenkomst is gevoegd.
3. Het College: burgemeester en wethouders van Hengelo.
4. Perceptiekosten: kosten die de gemeente maakt bij de heffing en invordering van de BIZ-bijdragen.
5. Verordening: de Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren centrum Hengelo 2017-2021.
6. De wet: Wet op de bedrijveninvesteringszones.

Artikel 2 – Verordening en draagvlak

1. De gemeenteraad zal uiterlijk 8 november 2016 worden voorgesteld de verordening vast te stellen, zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet.

2. Het college zal tussen 9 november 2016 en 6 december 2016 een draagvlakmeting uitvoeren zoals bedoeld in artikel 4, lid 1 van de Wet om te onderzoeken of er voldoende steun bestaat voor de heffing van de BIZ-bijdrage onder de bijdrageplichtigen. Het college stelt hiertoe een reglement vast.

Artikel 3

De stichting zal zich blijvend inspannen om bij de pandeigenaren in het centrum draagvlak en betrokkenheid te creëren voor de uit te voeren acties voortvloeiend uit het businessplan. Periodiek zal de stichting hiertoe nieuwsbrieven verspreiden, bijeenkomsten organiseren en informatie via de website bij de pandeigenaren onder de aandacht brengen.

Artikel 4

1. De stichting verbindt zich jegens de gemeente om het businessplan ten uitvoer te brengen in de BI-Zone. De stichting heeft als doel, krachtens haar statuten, om namens de pandeigenaren in het centrum van Hengelo, het centrum van Hengelo te versterken en meer toekomstbestendig te maken. Hiertoe zal de stichting zich bezighouden met onder andere onderstaande werkvelden:
 - Uitvoering van de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo;
 - Behartiging van belangen van vastgoedeigenaren;
 - Aanpak van leegstand;
 - Vergroten van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte van het centrum;
2. De uitvoering van het businessplan zal starten op 1 januari 2017 en eindigen op 31 december 2021.
3. De stichting en gemeente overleggen ten minste twee keer per jaar op bestuurlijk niveau over de voortgang van de uitvoering van het businessplan.

Artikel 5

1. De stichting legt jaarlijks voor 1 mei schriftelijk rekening en verantwoording af aan de gemeente over het in het voorafgaande jaar gevoerde beleid in de vorm van een financieel en inhoudelijk verslag.
2. Binnen zes weken na ontvangst van het jaarverslag stelt het college de hoogte van de BIZ-subsidie over het voorgaande subsidiejaar definitief vast.
3. Voorts wordt jaarlijks voor 1 november voor het daaropvolgende subsidiejaar een begroting en jaarplan aan de gemeente overgelegd.
4. De subsidie zal door het college betaalbaar worden gesteld overeenkomstig artikel 7 van deze uitvoeringsovereenkomst. De stichting zal hiertoe jaarlijks voor het opvolgende jaar tijdig een aanvraag toe indienen. Dit laatste gebeurt uiterlijk tezamen met de in lid 3 genoemde stukken.
5. De Algemene Subsidieverordening van de gemeente Hengelo is hierbij niet van toepassing.

Artikel 6

1. De subsidie wordt, in elk jaar waarin de BIZ-bijdrage wordt geheven, jaarlijks door het college betaalbaar gesteld in maximaal vier termijnen, met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden.
2. Het totaal van de vier jaarlijkse termijnen bedraagt ten hoogste het bedrag van de BIZ-bijdragen die in het betreffende jaar worden geïnd, verminderd met de in het betreffende jaar gemaakte perceptiekosten voor de heffing en invordering van de BIZ-bijdragen.
3. De hoogte van de perceptiekosten bedraagt ten hoogste 1,5 % van de door het GBT opgelegde BIZ-bijdragen.
4. Het totaal van de vier jaarlijkse termijnbedragen worden als volgt betaalbaar gesteld:
 - a. voor 28 februari van het betreffende jaar: 50% van de beoogde BIZ-bijdragen voor dat jaar;
 - b. in juni van het betreffende jaar: 75% van de beoogde BIZ-bijdragen voor dat jaar, verminderd met het bedrag dat op voet van sub a van dit lid betaalbaar is gesteld én verminderd met de voorlopig gecalculeerde in dat jaar gemaakte perceptiekosten.
 - c. in oktober van het betreffende jaar wordt de eventuele meeropbrengst, tot op dat moment in het kalenderjaar, van de BIZ-bijdragen, ten opzichte van het bedrag dat op voet van sub a en b betaalbaar is gesteld, betaalbaar gesteld.

- d. het restant zal, na definitieve calculatie met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid, zo spoedig mogelijk na 31 december van het betreffende jaar, betaalbaar worden gesteld, doch uiterlijk voor 31 januari van het daaropvolgende kalenderjaar.
5. Gemeente en stichting treden elk kwartaal met elkaar in overleg over de opbrengsten van de BIZ en mutaties in de BI-Zone. Hiertoe kan in overleg tijdig een zo goed mogelijke inschatting van de BIZ-opbrengst worden gemaakt. Deze inschatting kan de stichting gebruiken bij de uitvoering van haar activiteiten en het opstellen van haar begroting.

Artikel 7

De gemeente zal met de stichting in overleg treden hoe een samenwerkingsvorm bereikt kan worden om de uitvoering van de reeds opgestelde visie TBH (Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo), toekomstige ideeën en te besteden middelen zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen.

Artikel 8

De gemeente zal, gedurende de looptijd van de BIZ het onderhoudsniveau van de openbare ruimte op een voldoende peil houden. De gemeente hanteert hiervoor bepaalde beheerniveaus. Deze zijn vastgesteld in februari 2005, raadsvoorstel 79507 'IBOR Stedelijke Niveau.'

Wanneer diverse structuurelementen worden gekoppeld aan de hoofdgroepen van beheer en onderhoud ontstaat het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Voor de binnenstad zijn deze als volgt:

Structuurelement	Verhardingen	Terreinelementen	Groenvoorzieningen	Netheid
Binnenstad	Basis	Basis	Basis	Hoog

Uitleg

Basis: Onderhoud op basisniveau heeft als doel het op de langere termijn instandhouden van voorzieningen en het voorkomen van achterstanden. Achterstanden kunnen gedurende een korte periode voorkomen. Er is enige vervuiling, schade of slijtage.

Hoog: Het beheer en onderhoud richt zich op volledige instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte. Het algemene beeld is van hoge kwaliteit. De omgeving ziet er verzorgd en goed onderhouden uit. Vervuiling, schade of slijtage komt slechts op beperkte schaal voor.

Hiermee geeft de gemeente uitvoering aan artikel 7, lid 5 van de Wet.

Het verhogen van het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte is een gemeentelijke ambitie die voortkomt uit de visie Toekomstbestendige Binnenstad Hengelo. De gemeente gaat bekijken hoe deze verhoogde ambitie te realiseren is en treedt met de stichting en andere binnenstadspartners in overleg om de mogelijkheden hiertoe te bespreken. De uitkomsten hiervan worden in het college teruggelegd.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente gelijktijdig ook bezig is met het traject 'Samen Verder.' In dit traject trachten de gemeente Hengelo, Hof van Twente en SWB Midden Twente het beheer en onderhoud te bundelen in één organisatie. De ambities die we ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte daarin hebben opgenomen gelden ook voor de binnenstad.

Artikel 9

1. Een partij kan met inachtneming van wet- en regelgeving de overeenkomst met onmiddellijke ingang beëindigen door een schriftelijke kennisgeving aan de andere partij, indien één van de volgende situaties zich voordoet:
 - het verkeren in surseance,
 - een faillietverklaring,
 - het niet naar behoren uitvoeren van de uitvoeringsovereenkomst,
 - het meer dan de helft vacant zijn van de zetels van het stichtingsbestuur.
2. Als de overeenkomst op grond van het voorgaande met onmiddellijke ingang wordt beëindigd, dan zal het college de Raad voorstellen de verordening, zo nodig met terugwerkende kracht, met ingang van de datum van de beëindiging van de overeenkomst, in te trekken. Rechtsgevolg van de ingetrokken verordening met terugwerkende kracht is, dat hetgeen geïnd is, wordt gerestitueerd aan de bijdrageplichtigen. Het restitueren vindt

- plaats voor zover er dat jaar door de Stichting nog geen kosten zijn gemaakt voor uitvoering van het businessplan en het de perceptiekosten overstijgt. De partijen verplichten zich hierbij jegens elkaar in overleg te treden over de financiële afwikkeling.
3. De overeenkomst zal ook eindigen, met als datum 31 december van het jaar van het intrekken van de verordening, indien de verordening wordt ingetrokken met toepassing van artikel 6 lid 1 van de wet.

Artikel 10

Partijen kunnen, voor het overige, de samenwerking tussentijds beëindigen met in achtneming van een opzegtermijn van 1 jaar. Indien de samenwerking niet is beëindigd, treden partijen uiterlijk op 1 februari 2020 met elkaar in overleg over de vorm en voorwaarden voor voortzetting van de samenwerking. Daarbij verplichten partijen zich jegens elkaar om ook afspraken te maken over hoe de resterende, op grond van de verordening verkregen middelen, aangewend zullen worden. Het aanwenden van deze middelen zal moeten plaatsvinden binnen de kaders van het businessplan.

Artikel 11

Deze overeenkomst zal uiterlijk eindigen op 31 december 2021.

Artikel 12

Geschillen die voortvloeien uit deze overeenkomst worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van de Rechtbank Overijssel te Zwolle.

Artikel 13

Deze overeenkomst komt tot stand onder de opschortende voorwaarde dat de verordening als bedoeld in artikel 1 van de wet uiterlijk 1 januari 2017 van kracht wordt. De datum van inwerkingtreding wordt door het college bepaald door een besluit op voet van artikel 4 en 5 van de verordening.

Aldus overeengekomen en ondertekend op <datum>,

Namens de gemeente,
Burgemeester S.W.J.G. Schelberg

Namens de stichting,
Voorzitter N. Versteeg

Behandelvoorstel

Onderwerp	Leidraad calamiteiten Sociaal Domein		
Zaaknummer	2059058	Portefeuillehouder	Burgemeester Schelberg en inhoudelijk de wethouders Bruggink en Bron
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad heeft de wens uitgesproken om een set van afspraken vast te leggen hoe te handelen bij een ernstig incident/calamiteit in de jeugdzorg. Deze set van afspraken ligt nu ter besluitvorming voor.		
Historie	Op 1 januari 2015 heeft de transitie van de jeugdzorg in Nederland plaatsgevonden; gemeenten hebben de taak gekregen om de jeugdzorg als onderdeel van het sociaal domein te organiseren. Gemeenten zijn sindsdien verantwoordelijk voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Tijdens een tweetal bijeenkomsten (politieke markt van 23 juni 2015 en een werksessie van de raad op 3 februari 2016) heeft de raad met elkaar gesproken over hoe om te gaan met ernstige incidenten in de jeugdzorg vanuit politiek-bestuurlijk perspectief.		

Politieke Markt	23 juni 2015 (zaaknr.1080924)	
Doel van de sessie	Beeldvormend en informatief	
Behandeladvies	De deelnemers aan de sessie krijgen via een presentatie/toelichting van dhr. Helsloot (Crisislab en Hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit) informatie over hoe om te gaan met incidenten in de jeugdzorg/.	
Spreekrecht publiek	ja	

Werksessie	3 februari 2016	
Doel van de sessie	Gezamenlijk als raad / raadsleden komen tot een set van afspraken over hoe om te gaan met incidenten in de jeugdzorg.	
Behandeladvies	Onder begeleiding van dhr. Ira Helsloot gaan de aanwezige raadsleden met elkaar in gesprek om te komen tot een set van afspraken.	
Spreekrecht publiek	Nee	

Raad	25 oktober 2016	
Doel van de sessie	Besluitvorming , het vaststellen van de set van afspraken.	
Behandeladvies	Het presidium adviseert om dit voorstel direct te agenderen voor de raadsvergadering van 25 oktober. De inhoud van het voorstel is reeds twee keer eerder door de raadsleden met elkaar besproken.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2059058		GRI	
ONDERWERP			
Leidraad calamiteiten Sociaal Domein			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

A) in te stemmen met de “Leidraad Calamiteiten Sociaal Domein” zoals beschreven in de onderstaande stappen 1 t/m 5:

- 1) Er wordt aan het begin van elke raadsperiode een incidentencommissie geformeerd (maximaal 4 raadsleden aangevuld met de burgemeester, 1 persoon van de griffie/afdeling communicatie en afdeling veiligheid)
- 2) Deze incidentencommissie wordt in geval van een calamiteit als eerste geïnformeerd. Eerst de koppen bij elkaar, niet direct politiek maken. Daar worden de eerste feiten meegedeeld, wat is er aan de hand, wat is het incident precies?
- 3) Vervolgens worden de fracties, via de fractievoorzitters, geïnformeerd door de burgemeester (dit kan via mail, telefoon of via het fractievoorzittersoverleg) over het incident en over wat de vervolgstappen zijn.
- 4) De incidentencommissie blijft daarna de zaak volgen en zij worden continu geïnformeerd (via mail of afspraak etc). De commissie blijft actief tot de zaak wordt gesloten.
- 5) Bij de afronding van de zaak/het incident wordt weer de gehele raad, evt. via de fractievoorzitters, geïnformeerd. Daarbij wordt ook een evaluatie aangeboden en vervolgens wordt het dossier gesloten.

B) zich in voorkomende gevallen te houden aan de in de leidraad beschreven werkwijze

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Op 1 januari 2015 heeft de transitie van de jeugdzorg in Nederland plaatsgevonden; gemeenten hebben de taak gekregen om de jeugdzorg als onderdeel van het sociaal domein te organiseren. Gemeenten zijn sindsdien verantwoordelijk voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De gemeenteraad van Hengelo heeft inmiddels tijdens een tweetal politieke markten met elkaar, en met het college en de ambtenaren, van gedachten gewisseld over hoe de raad en de individuele raadsleden en fracties, met eventuele calamiteiten in dit domein om wens te gaan. Daarvoor wil de raad duidelijke afspraken maken en een gedragslijn/leidraad vaststellen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2059058		GRI	
ONDERWERP			
Leidraad calamiteiten Sociaal Domein			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 1 januari 2015 heeft de transitie van de jeugdzorg in Nederland plaatsgevonden; gemeenten hebben de taak gekregen om de jeugdzorg als onderdeel van het sociaal domein te organiseren. Gemeenten zijn sindsdien verantwoordelijk voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

De eerste stap was zorgen dat de jeugdzorg zonder haperingen werd voortgezet. De tweede stap is om de komende jaren een verdergaande transformatie van de jeugdzorg door te voeren om de doelstelling van de transitie te bereiken; betere hulp tegen minder kosten.

Juist omdat het binnen de jeugdhulp om (kwetsbare) kinderen gaat, ligt de jeugdzorg onder het vergrootglas van media en politiek. Daarmee ligt de zogenaamde risico-regelreflex (een disproportionele reactie op incidenten binnen de jeugdzorg) op de loer. Dat is één van de grote valkuilen van de transformatie van de jeugdzorg.

Twee Politieke Markten

De gemeente raad van Hengelo heeft inmiddels tijdens een tweetal politieke markten (23 juni 2015 en 3 februari 2016) met elkaar, en met het college en de ambtenaren, van gedachten gewisseld over hoe de raad en de individuele raadsleden en fracties, met eventuele calamiteiten willen omgaan. Deze twee sessies zijn begeleid door dhr. Ira Helsloot van Crisislab.

Uiteindelijk kwamen de aanwezige raadsleden tot de conclusie dat zij als raad, duidelijke afspraken wil maken en een gedragslijn wil afspreken, én ook wil vastleggen, hoe in dergelijke situaties

- a) de raad geïnformeerd wenst te worden maar ook
- b) de afzonderlijke raadsleden/fracties horen te handelen.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

In dit soort situaties heeft men te maken met een (kwetsbare) doelgroep en privacy en zorgvuldigheid zijn hierbij erg belangrijk. Daarom wil de gemeenteraad een aantal basisafspraken maken:

- We gaan niet vingerwijzen.

Een eerste primaire reactie zou wel kunnen zijn "dit is vreselijk, ik ben er zelf ook door van slag. Onze eerste zorg is nu voor de betrokkenen en we zullen (laten) uitzoeken wat er nu precies is gebeurd".

- Geef géén oordeel of doe géén beloften!

Dus niet beloven dat "dingen worden opgelost", eerst moeten de feiten boven tafel komen.

- Toon empathie, medeleven.

Denk bijvoorbeeld ook aan de emoties van de hulpverleners.

Leidraad / stappenplan Gemeenteraad Hengelo

De gemeenteraad wil de volgende werkwijze met elkaar afspreken:

- 1) Er wordt aan het begin van elke raadsperiode een incidentencommissie geformeerd (maximaal 4 raadsleden aangevuld met de burgemeester, 1 persoon van de griffie/afdeling communicatie en afdeling veiligheid)
- 2) Deze incidentencommissie wordt in geval van een calamiteit als eerste geïnformeerd. Eerst de koppen bij elkaar, niet direct politiek maken.
Daar worden de eerste feiten meegedeeld, wat is er aan de hand, wat is het incident precies?

Daarbij komt de vraag aan de orde: "Wat is de definitie van een incident?".

- a) Spreken we alleen over zorg gerelateerde incidenten , daar waar wij als gemeente voor aan de lat staan, of hebben we het ook over
 - b) andere incidenten, bijvoorbeeld een heel ernstig ongeluk (dodelijk ongeval) of een grote brand?
- Deze leidraad gaat heel specifiek over de incidenten van de eerste categorie, onder A.

- 3) Vervolgens worden de fracties, via de fractievoorzitters, geïnformeerd door de burgemeester (dit kan via mail, telefoon of via het fractievoorzittersoverleg) over het incident en over wat de vervolgstappen zijn.
- 4) De incidentencommissie blijft daarna de zaak volgen en zij worden continu geïnformeerd (via mail of afspraak etc). De commissie blijft actief tot de zaak wordt gesloten.
- 5) Bij de afronding van de zaak/het incident wordt weer de gehele raad, evt. via de fractievoorzitters, geïnformeerd. Daarbij wordt ook een evaluatie aangeboden:
 - Dit was het incident
 - Was de gemeente(raad) verantwoordelijk?
 - Wat was/is het beleid van de gemeente?
 - Was dit beleid voldoende, zo nee, wat zou er in het vervolg anders kunnen/moeten of wat moet er worden aangepast in de beleidsregels?Vervolgens wordt het dossier gesloten.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De gemeenteraad van Hengelo besluit;

- 1. in te stemmen met de "Leidraad Calamiteiten Sociaal Domein" zoals in dit voorstel beschreven in de stappen 1 t/m 5, en
- 2. zich in voorkomende gevallen te houden aan de in de leidraad beschreven werkwijze

FINANCIËLE ASPECTEN

Nvt.

BIJLAGE(N)

- Weergave van de opmerkingen /uitkomsten Werksessie Calamiteiten in sociaal domein 03-02-2016
- Powerpoint Pol.Markt 03-02-206
- Bestuurlijke Handreiking 'Omgaan met de risico-regelreflex in de jeugdzorg'

Behandelvoorstel

Onderwerp	Calamiteiten sociaal domein en crisis(management)		
Zaaknummer	1080924	Portefeuillehouder	Lukas Schoonhoven en Jan Bron
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt geïnformeerd over hoe om te gaan met ernstige incidenten in de jeugdzorg vanuit politiek-bestuurlijk perspectief. Hoe bespreek je risico's en incidenten en hoe leer je er van?		
Historie	Dit is een aanvullende sessie op de bespreking van het concept-privacyplan in de Politieke Markt van 21 april j.l. (zaaknr. 1061467)		

Politieke Markt	Datum 23 juni			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Johan Harink	Anke Haarhuis	S210	Sociaal/Bestuur	90 min
Doel van de sessie	Beeldvormend en informatief.			
Behandeladvies	De deelnemers aan de sessie krijgen via een presentatie/ toelichting van dhr. Helsloot (Hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit) informatie over hoe om te gaan met incidenten in de jeugdzorg.			
Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐		Geïnteresseerden kunnen aan tafel meepraten. De voorzitter bewaakt de tijd en de orde van de vergadering.	

Raad	Datum	
Doel van de sessie		
Behandeladvies		
Spreekrecht publiek	nee	

Bijeenkomst met de gemeenteraad in een Politieke Markt

Waarover : crisis(management) en het sociaal domein

Wanneer : 23 juni

19.30 - 20.30 uur Crisis(management)

Incidenten zijn niet uit te sluiten

Vanaf 1 januari 2015 zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorgketen in Nederland. Ook als er iets mis gaat. Bij incidenten in de jeugdzorg kan ons college van B en W aangesproken worden en in uw gemeenteraad ter verantwoording worden geroepen. En hoe goed we het ook allemaal organiseren, 100 procent veiligheid bestaat niet. De kans op een ernstig incident is helaas niet uit te sluiten en dit zal onvermijdelijk voorkomen. Het omgaan met ernstige incidenten in de jeugdzorg vanuit politiek-bestuurlijk perspectief staat centraal tijdens de bijeenkomst die wij met de gemeenteraad van Hengelo willen organiseren.

Risico-regelreflex

Hoe bespreek je risico's en incidenten en hoe leer je er van? En dat zonder meteen in een afrekencultuur terecht te komen? Een veelvoorkomende reactie is de zogenaamde 'risicoregelreflex': de boel dichttimmeren met regels en protocollen na een incident. Het is immers gemakkelijk om meer regels op te leggen, ook als dit in de praktijk helemaal geen nut heeft of het werk van professionals zelfs onwerkbaar maakt. "Regentenmoed is nodig, de bestuurder moet lef hebben", aldus Ira Helsloot. Hij waarschuwt gemeenten voor een ontwikkeling naar disproportioneel (veiligheids)beleid en inefficiënte uitvoering in de jeugdzorg.

Ira Helsloot is Hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit. Het college wil de raadsleden graag meenemen in het verhaal dat de heer Helsloot te vertellen heeft.

In aansluiting daarop wil het college werkafspraken maken met de gemeenteraad over crisis(management).

Opm. Griffie, dit voorstel is reeds op 2 maart in het presidium geweest. Het presidium is toen al akkoord gegaan met agendering op 23 juni ivm het tijdig vastleggen van deze externe spreker.

Waarom er regentenmoed nodig is voor een goede zorg

**Wat de raad wel en niet moet doen bij
incidenten in het sociaal domein**

- In uw gemeente is de kleine Cindy doodgeslagen door haar ouders terwijl het gezin toch bekend was bij **uw** jeugdzorg.

- Wie staat er nu niet voor effectiviteit en efficiency?
- Wie kan er tegen zinvolle samenwerking zijn?
- Wie wil nu niet tot uitvoerbaar beleid komen?

- En in het bijzonder wilt u dat!

- En toch is er bijna overal een continue ontwikkeling naar disproportioneel (veiligheids)beleid en inefficiënte uitvoering zichtbaar. Ook in het sociaal domein.

- Na incidenten treed de risico-regelreflex in werking
- U herkent allen: 'dat mag hier nooit meer gebeuren en daar gaan weer dus wat aan doen...
- ...maar wat we deden was vaak disproportioneel'
- Als straf: extra veiligheidsmaatregelen van bovenaf
- Als vlucht vooruit: extra maatregelen uit de sector zelf
- Uit angst: voorkomen van aansprakelijkheid door extra procedures ed

- De zorgsector geeft de politiek de schuld: 'bureaucratie schuld van politici die na Savanna doorgeslagen zijn'
- De politiek geeft de burger de schuld: 'de publieke opinie dwingt ons'
- Feitelijk richt politiek zich op de pers en denkt de narrige burger heel anders ... dat weet u toch he?

- Onderzoek iov BZK vorige zomer laat zien wat al dan niet betrokken burgers denken
- Slechts 15% zou investeren in het voorkomen van incidenten ipv zorg
- Want echte risico is verval in criminaliteit en alcohol- en drugsgebruik
- Betere zorg zal de veiligheid verhogen zeker als je (pleeg)ouders meer verantwoordelijkheid geeft
- Bij incidenten vooral empathie en onderzoek maar alleen maatregelen bij vermijdbare incidenten

- Luister naar wat burgers echt denken, niet naar de media.
- Betrek burger(panel)s bij veiligheidsbeslissingen zoals uithuisplaatsing: zij wegen breder af dan professionals.
- Maak de 'restrisico's' op voorhand transparant
- Stel een vaste incidentenonderzoekscommissie in met raadsleden.

- U heeft, heel verstandig, het sociaal domein georganiseerd met als uitgangspunt eigen kracht en eigen netwerk.
- U heeft zelf de buurt structureel betrokken ('huizen in de buurt' gerund door vrijwilligers, eerste aanspreekpunten in dienst voor 4 uur per week, etc)
- Maar Nieuwsuur komt met een rapportage waar anonieme professionals zorgen uitspreken over de continuïteit van jeugdzorg, gesteund door een hoogleraar en een droeve casus waar een boze ouder claimt niet genoeg hulp te hebben gehad...

Een verwarde persoon in een participatietraject bij AH zit maakt op zijn manier ruzie met een klant en valt gealarmeerde agenten aan met een mes dat hij gebruikt om dozen te openen en wordt vervolgens door één van de agenten doodgeschoten.

De familie claimt in de media dat zij de overheid al jarenlang heeft gevraagd om (meer) (psychosociale) zorg te bieden. Een zorgverlener heeft nog recent in een eigenkrachtconferentie geconcludeerd dat er voldoende niet-professionele ondersteuning kon worden gemobiliseerd.

De uit Ethiopië afkomstige familie A. woont met 6 kinderen in een huurhuis in uw gemeente. Een tweetal kinderen heeft erg veel last van longaandoeningen vanwege het slechte binnenklimaat in de woning dat vooral wordt veroorzaakt door de leefgewoonten van de ouders. De GGD adviseert een verbouwing van ongeveer een ton om het huis leefbaar te maken. Tenminste tot die tijd adviseert zij om de twee kinderen uit huis te plaatsen. De casus haalt de media.

Dank voor uw aandacht!

Contact: i.helsloot@crisislab.nl

Naar een handreiking voor gemeenteraadsleden bij calamiteiten in sociaal domein

- Discussie over de opzet en elementen van een korte maar krachtige handreiking.
- 'Handreiking' want niet formeel verplichtend etc
- In drie delen:
 - helpt het benoemen van rollen?
 - helpt het benoemen van voorbeelden?
 - Hoe nu verder?

- Wie staat er nu niet voor effectiviteit en efficiency?
- Wie kan er tegen zinvolle samenwerking zijn?
- Wie wil nu niet tot uitvoerbaar beleid komen?
- En in het bijzonder wilt u dat!
- En toch is er bijna overal een continue ontwikkeling naar disproportioneel (veiligheids)beleid en inefficiënte uitvoering zichtbaar. Ook (en vooral) in de jeugdzorg.

- Na incidenten treedt de risico-regelreflex in werking.
- U herkent allen: 'dat mag hier nooit meer gebeuren en daar gaan we dus wat aan doen...
- ...maar wat we deden was vaak disproportioneel'.
- Als straf: extra veiligheidsmaatregelen van bovenaf.
- Als vlucht vooruit: extra maatregelen uit de sector zelf.
- Uit angst: voorkomen van aansprakelijkheid door extra procedures ed.

Deel 1

Rollen van de gemeenteraad

- Ten minste drie rollen die allen een eigen handelingsrepertoire vergen:
 - Volksvertegenwoordiger
 - Kadersteller
 - Controleur

- U bent benaderbaar ...
- ... voor pers
- ... voor bevolking
- U reageert zelf via sociale media vanuit uw betrokkenheid
- Het risico is dat te snelle, ondoordachte *inhoudelijke* reactie leidt tot de RRR.

- Compassie mag altijd: 'dit is vreselijk voor ...'
- Benoemen eigen emoties ook: 'ik ben er zelf door van slag'
- Onhandig is: 'dit had niet mogen gebeuren' of 'we gaan ervoor zorgen dat het niet meer gebeurt'.
- Tip: richt je ook hulpverleners bij uitingen van compassie (of 'denk ook aan emoties hulpverleners')
- Tip: maak expliciet onderscheid tussen eerste reactie en vervolgproces: 'nu eerst zorg voor betrokkenen, later spreken we ...'

- U bent scherp vanuit uw dualistische grondhouding
- Risico: signalen worden uitvergroot, prioritair opgepakt terwijl elders beter inzet op had kunnen worden gepleegd.

- U kunt altijd aangeven dat incidenten worden uitgezocht.
- Onhandig is beloven dat signalen worden ‘opgelost’
- Tip: vraag zelf door bij signalen die u bereiken vanuit het perspectief van de overheid: ‘wat zou dan de redelijke overheid moeten doen?’
- Tip: laat bij ‘uitzoeken van feiten’ geen aanbevelingen opstellen.

- U wikt en weegt op grond van feiten en uw politieke duiding daarvan.
- Het risico is dat incidenten al politiek geduid worden als het bewijs van het falen van beleid. Of natuurlijk omgekeerd: de reflex oproepen van een krampachtige verdediging van het beleid.

- Het is noodzakelijk eerst de feiten boven tafel te krijgen: structureel suboptimaal presteren vraagt om een beleidsmatige aanpassing.
- Onhandig is om beleid aan te passen na één incident ... tenzij die structureel zijn.
- Tip: denk als Raad na over de vragen die u beantwoord wilt hebben en vraag altijd naar een kosten-batenafweging.

Deel 2

Helpen voorbeelden?

3 voorbeelden

- We hebben drie voorbeeldsituaties uitgedraaid met daarbij handelingsmogelijkheden (goed en fout), afwegingen en tips.
- Is dit een behulpzame opzet?

Deel 3

Hoe nu verder?

Welke specifieke afspraken wilt u maken?

- Verslag van vandaag
- Verwerking tot super korte leidraad
- Wijze van vaststellen

Dank voor uw meedenken!

Weergave van de opmerkingen/uitkomsten Werksessie Calamiteiten in sociaal domein.

3 febr. 2016

Er waren deze avond 8 fracties aanwezig. Zij wensen een verslag/leidraad hoe in deze situaties te handelen, hoe hier mee om te gaan. Een A4, met de bevindingen van vanavond, dat dan ook zal worden gecommuniceerd met de rest van de fractie(s). Deze leidraad is NIET vrijblijvend!! Er zullen daadwerkelijk afspraken met elkaar gemaakt moeten worden!

Ook de ambtelijkeorganisatie zal hieraan mee werken. Zij maken o.a. ook een stuk voor de Samen 14 gemeenten. De gemeenteraad wenst wél specifiek een eigen stuk van de raad. Dit kan evt. worden gecombineerd / afgestemd met de informatie die ambtelijk (bijv. voor de samen 14) wordt geschreven.

Opmerkingen die zijn gemaakt zijn o.a.:

-Vingerwijzen is zeer onverstandig, we gaan het eerst uitzoeken....

- het instellen van een Incidentcommissie; eerst de koppen bij elkaar / niet direct politiek maken. Er moeten niet teveel personen in de commissie – niet te groot maken- wel met ambtelijke ondersteuning.

-In een voorkomende situatie: eerst de fractievoorzitters informeren, daarna naar bijvoorbeeld een presidium/commissie- of fractieoverleg.

-Calamiteit; Niet alléén informerende rol (de raad moet het weten) ook het vervolg daarna, wat is het precies, wat houdt het in, is zeer belangrijk!

Gekozen wordt voor een drie-traps- raket:

- 1) De vraag aan de raad, Hoe wil je geïnformeerd worden in een dergelijke situatie?

Antw. eerst via fractievoorzitters

- 2) Hoe reageer je naar buiten? Als raadslid kun je reageren vanuit de 3 verschillende rollen:

- **Als Volksvertegenwoordiger:**

Context: Als raadslid ben je benaderbaar voor pers en voor bevolking, en je kunt zelf reageren via social media vanuit je betrokkenheid

Reactie kan bijv zijn:

* reageren met compassie: “dit is vreselijk voor...”

* benoemen van de eigen emoties: “ik ben er zelf ook door van slag...”

* Tip: richt je ook tot hulpverleners bij uitingen van compassie (“denk ook aan de emoties van de hulpverleners”)

* Tip: maak expliciet onderscheid tussen een eerste reactie en het vervolgproces: ‘nu eerst de zorg voor de betrokkenen, later spreken we.....etc.....’.

Niet doen:

* Een te snelle, ondoordachte *inhoudelijke* reactie geven, dit kan leiden tot een RisicoRegelReflex (dat is onwenselijk)

* een onhandige uitspraak is ook: “dit had niet mogen gebeuren” of “we gaan ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt”

- **Als Controleur**

Context: als raadslid ben je scherp vanuit de dualistische grondhouding

Het risico is wel dat signalen worden uitvergroot, en met prioriteit worden opgepakt terwijl je je als raadslid, op dat moment, beter elders voor had kunnen inzetten .

Een reactie kan wel zijn bijvoorbeeld:

* je kunt altijd aangeven dat incidenten worden uitgezocht

* Tip: Laat bij het “uitzoeken van feiten” geen aanbevelingen opstellen.

Niet doen:

* beloven dat signalen worden “opgelost”

* Tip: vraag ook als raadslid zelf door als je signalen bereiken dat mensen een oplossing vragen van de overheid “Wat vind u dat een redelijke overheid zou moeten doen?” .

- **Als Kadersteller**

Context: Als raadslid wik en weeg je op grond van feiten en je politieke duiding daarvan.

Het risico is dat incidenten al (te) snel politiek worden geduid als het bewijs van falen van beleid. Of omgekeerd, dat incidenten juist de reflex oproepen van een krampachtige verdediging van beleid.

Reactie kan bijvoorbeeld zijn:

* Aangeven dat het noodzakelijk is dat eerst de feiten boven tafel komen. Als er structureel sprake is van suboptimaal presteren vraagt dat om een beleidsmatige aanpassing.

Het is onhandig om beleid aan te passen na één incident....tenzij die structureel zijn.

*Tip: denk ook als Raad na over de vragen die u beantwoord wilt hebben mbt het incident en vraag altijd naar een kosten-batenafweging.

- 3) Stel dat 1 van de fracties toch vragen heeft -> dan eerst naar de incidentencommissie. Let op de “aard en vormgeving” van de vragen in relatie tot de aard van de calamiteit.

Ná het incident kunnen de politieke fracties de rol en het proces wegen en de diverse zaken scheiden.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

BESTUURLIJKE HANDREIKING OMGAAN MET DE RISICO-REGELREFLEX IN DE JEUGDZORG

*Onderdeel van de tool box voor proportionele bestuurlijke
omgang met risico's en verantwoordelijkheden*

BESTUURLIJKE HANDREIKING
OMGAAN MET DE
RISICO-REGELREFLEX
IN DE JEUGDZORG

Inhoud

Samenvatting	6
Voorwoord	8
1 Waaron de jeugdzorg wel, en niet bijzonder is	11
2 Hoe kan de risico-regelreflex na incidenten in de jeugdzorg voorkomen worden?	18
Literatuurlijst	26
Bijlage: Achtergrond van dit document	29

Samenvatting

Het omgaan met risico's en incidenten in de jeugdzorg is een nieuwe opgave voor het lokaal bestuur en de lokale politiek na de decentralisaties van het sociaal domein. Van oudsher voelen zij als overheidsvertegenwoordigers de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van (de meest) kwetsbare kinderen in de samenleving, terwijl anderzijds steeds meer een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid en participatie van burgers. Hierdoor is het voor bestuur en politiek na incidenten lastig om niet in de valkuil van de risico-regelreflex te trappen.

Deze bestuurlijke handreiking gaat in op dit spanningsveld en geeft inzichten en aanbevelingen die bestuurders kunnen toepassen bij de omgang met incidenten binnen de jeugdzorg ter voorkoming van de risico-regelreflex. De drie inzichten zijn als volgt:

- incidenten leiden tot emotionele reacties bij betrokkenen;
- emoties kunnen leiden tot te snelle en te zware maatregelen;
- de burger is echter, bij doorvragen, realistisch en nuchter.

Wanneer incidenten zich daadwerkelijk voordoen, geldt dat bestuurders zich ten eerste dienen te richten op de hulp en zorg voor slachtoffers. Ook dient transparant richting media en betrokkenen te worden gecommuniceerd. Essentieel is het weerstaan van de reflex om direct maatregelen te nemen, veelal aangewakkerd door de 'roep' vanuit media, landelijke of lokale politiek, of direct betrokkenen. Deze 'roep' weerspiegelt veelal niet de mening van de samenleving. Ook is het zinvol om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid van burgers, jeugdzorgorganisaties en overheden om te voorkomen dat één, of meerdere, zorgprofessionals als schuldige worden aangewezen. De vraag vanuit media en samenleving om onderzoek uit te voeren is gerechtvaardigd, maar onderzoek moet de oorzaak achterhalen en niet *a priori* als doel hebben om maatregelen te formuleren om incidenten te voorkomen; die zijn immers onvermijdelijk.

Mogelijke verbetermaatregelen die in een later stadium genomen worden dienen altijd te worden beschouwd op mogelijke voor- en nadelen, ook vanuit de optiek van zorgprofessionals. Hierdoor wordt voorkomen dat onderzoek of evaluatie tot maatregelen leiden die niet opwegen tegen de materiële en immateriële kosten, of leiden tot knelpunten in de uitvoeringspraktijk van zorgprofessionals. Hierbij is van belang te beseffen dat burgers begrijpen dat incidenten zich soms zullen voordoen en dat deze niet per se wijzen op het falen van een systeem.

Wanneer incidenten of calamiteiten zich (nog) niet hebben voorgedaan is het raadzaam de gemeenteraad te 'trainen' in het herkennen van de risico-regelreflex. Zij kan proactief worden betrokken bij het meedenken over de omgang met risico's binnen de jeugdzorg, bijvoorbeeld middels simulatie van incidenten, zodat een proportionele omgang met incidenten wordt versterkt.

Voorwoord

Op 1 januari 2015 heeft de transitie van de jeugdzorg in Nederland plaatsgevonden: gemeenten hebben de taak gekregen om de jeugdzorg als onderdeel van het sociaal domein te organiseren.¹ De eerste stap was zorgen dat de jeugdzorg zonder haperingen werd voortgezet. De tweede stap de aankomende jaren is een verdergaande transformatie van de jeugdzorg om de doelstelling van de transitie te bereiken: betere hulp tegen minder kosten.

*Uit het regeerakkoord 'Bruggen Slaan': 'Gemeenten kunnen deze taak [jeugdzorg] veel doelmatiger uitvoeren door ontschotting, preventie/vroegtijdig signaleren, verschuiving van zwaardere naar lichtere zorg en eenvoudigere (indicatie-) procedures.'*²

Een kernelement in de transformatie is dat de samenleving zelf weer meer verantwoordelijkheid terugneemt van de overheid. Dit past in de bredere beleidslijn van de overheid waarin zelfredzaamheid en participatie terugkerende begrippen zijn. De kabinetsnota 'doe-democratie' spreekt bijvoorbeeld over de 'terugtrekkende overheid', 'de stijgende behoefte aan sociale binding' en het 'toenemend zelf organiserend vermogen van de samenleving'.³ Rijksadviesorganen zoals de Raad voor het Openbaar bestuur (Rob) en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (Rmo) reflecteerden al op de worsteling van (lokale en nationale) politici en bestuurders met deze verschuiving.⁴

*Uit het Rob & RMO advies 'Veiligheid en verantwoordelijkheid in het sociale domein': 'wethouders en raadsleden moeten zich bewust zijn van het verschil tussen de verantwoordelijkheid voor een veilig systeem (zorgen dat) en het in de praktijk realiseren van een zo veilig mogelijke omgeving voor kwetsbare kinderen (zorgen voor).'*⁵

Een belemmering bij de transformatie is de dreiging van disproportionele reacties op incidenten binnen de jeugdzorg, de zogenaamde risico-regelreflex. Het daadwerkelijk toegeven aan deze reflex kan de transformatie al snel te niet doen. Juist omdat het om (kwetsbare) kinderen gaat, ligt de jeugdzorg onder het vergrootglas van media en politiek, waardoor de valkuilen van de risico-regelreflex worden vergroot. Die druk heeft in het verleden bijvoorbeeld geleid tot overhaaste reacties vanuit zowel het openbaar bestuur als vanuit de jeugdzorgsector. Het is echter de vraag of deze reacties, zoals de invoering van het vierogen-principe of de verplichting tot controle van de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), de kwaliteit van de jeugdzorg ook overall daadwerkelijk hebben verhoogd en dus tot meer veiligheid hebben geleid.

¹ Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Hiervoor wordt op dit moment vooral door professionals het omvattende begrip 'jeugdhulp' gehanteerd. Gezien de zeer recente invoering van deze term en de constatering dat deze term onder de doelgroep van deze handreiking nog geen gemeengoed is, wordt in deze handreiking de term 'jeugdzorg' gehanteerd.

² Regeerakkoord VVD – PvdA 2012, Bruggen slaan, pg. 60.

³ Tweede Kamerstuk, vergaderjaar 2012–2013, 33 400 VII nr. 79.

⁴ Rob & RMO 2014, pg. 4.

⁵ Rob & RMO 2014, pg. 8.

Het programma Risico's en verantwoordelijkheden (R&V) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) onderzocht in de periode 2010 – 2014 oorzaken van en remedies tegen de risico-regelreflex in veel domeinen, ook in de jeugdzorg. Deze handreiking wil lokale bestuurders en politici helpen om de risico-regelreflex na incidenten in de jeugdzorg te beheersen.

1

Waarom de jeugdzorg wel, en niet bijzonder is

In dit hoofdstuk leggen we uit waarom de jeugdzorg wel en niet bijzonder is vanuit het oogpunt van het optreden van de risico-regelreflex.

Binnen het beleidsdomein jeugdzorg zijn, net als bij de meeste andere beleidsdomeinen in Nederland, ernstige incidenten relatief zeldzaam maar zij zullen zich evenwel voordoen.

Wanneer ernstige incidenten in de jeugdzorg zich voordoen dan lopen de emoties in maatschappij, media en politiek snel op zodat mogelijk nog sneller dan in andere beleidsdomeinen de risico-regelreflex op de loer ligt.

Anderzijds zullen we laten zien dat ook in het domein van jeugdzorg het niet juist is om daaruit af te leiden dat burgers verwachten dat risico's in de jeugdzorg ten koste van alles bezworen moeten worden. Het tegendeel zal het geval blijken.

Incidenten in de jeugdzorg zijn relatief zeldzaam maar zullen blijven voorkomen

De jeugdzorg in Nederland, dat wil zeggen alle ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen, jongeren en opvoeders, functioneert al jaren op een aantoonbaar hoog niveau. Wanneer als illustratie de prestaties van de Nederlandse jeugdzorg vergeleken worden met het Verenigd Koninkrijk, zou in dat land het enorme aantal van zo'n honderdduizend gezonde levensjaren per jaar gewonnen kunnen worden.⁶ Onderzoek laat zien dat het jeugdwelzijn in Nederland al decennia lang onveranderd hoog ligt en de jeugd zeer gelukkig is in vergelijking met andere landen.⁷

Waar in regelmatig spoedeisende en onzekere omstandigheden de afweging moet worden gemaakt of jeugdzorg noodzakelijk is voor een jeugdige of niet, zijn inschattingfouten soms onoverkomelijk en onvermijdbaar. Gezien de aard van het werk kunnen deze inschattingfouten ernstige gevolgen hebben voor betrokkenen. Daarnaast doen calamiteiten of incidenten zich soms nu eenmaal voor zonder dat direct betrokkenen zoals zorgververleners of (jeugdzorg)instanties, überhaupt 'iets' hadden kunnen zien aankomen. Calamiteiten en incidenten kunnen en zullen zich daarom zo nu en dan voor gaan doen.

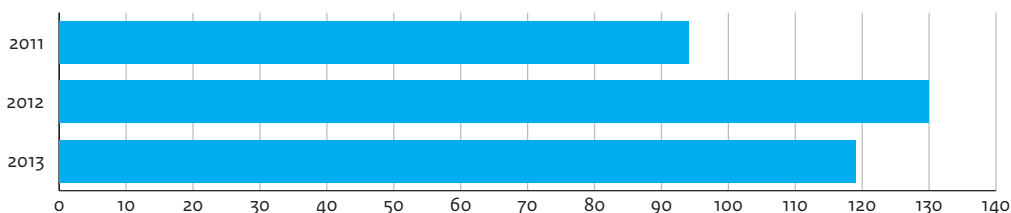
Definitie: incident, of calamiteit

In de Jeugdwet wordt een calamiteit gedefinieerd als een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de jeugdhulp en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor, of de dood van een jeugdige, of een ouder, heeft geleid.

Alle overige afwijkingen van de normale gang van zaken met een mogelijk schadelijk gevolg voor een jeugdige, of voor een ander, als gevolg van het handelen van een jeugdige betitelt de inspectie Jeugdzorg als incidenten.⁸

De incidenten waar het in deze handreiking om gaat zijn de ernstige incidenten die politiek-bestuurlijke impact hebben en direct om een reactie vragen. De cijfers van de laatste jaren duiden erop dat ongeveer 1 op de 1000 kinderen die jeugdzorg ontvangen, slachtoffer worden van een ernstig incident. Bij een totaal van zo'n 100.000 kinderen die hulp ontvangen, gaat het daarmee om ongeveer 100 kinderen per jaar.

Figuur 1: Gemelde calamiteiten in de jeugdzorg. De stijging in 2012 werd veroorzaakt door de aandacht voor gevallen van misbruik in het verleden.⁹

⁶ Cijfers uit 2013 zie: Davies et al. 2013 & Wolfe et al. 2013.

⁷ Gilbert 2012; UNICEF 2013.

⁸ Inspectie Jeugdzorg 2013, pg. 19.

⁹ Inspectie Jeugdzorg 2013, pg. 20.

Ernstige incidenten leiden tot emotionele reacties bij betrokkenen

In de politiek en media hebben incidenten in de jeugdzorg de afgelopen jaren tot veel opschudding geleid. Mishandeling en misbruik van kwetsbare kinderen roept immers bij iedereen diepe gevoelens van verantwoordiging op.

De focus van de media ligt na een incident op het vertolken en uitvergroten van menselijk leed en op het achterhalen van schuldigen. Exemplarisch voor dit laatste is de berichtgeving rondom de 'broertjes uit Zeist' of onlangs de dood van een jongetje in Heerlen.

'Vermiste jongens waren in beeld bij tien instanties' [18 mei 2013]

De Kinderbescherming stond op het punt de vermiste broertjes uit Zeist onder toezicht van Jeugdzorg te laten stellen. Hun veiligheid was al vier jaar in het geding, blijkt uit een reconstructie.¹⁰

'Pauw: Had de dood van 7-jarige Papillon voorkomen kunnen worden?' [2 maart 2015]

'Een moeder uit Heerlen is gisteren aangehouden, omdat ze wordt verdacht van de moord op haar zeven jaar oude zoontje. De vrouw dreigde twee uur na het misdrijf van een viaduct te springen, maar de politie wist haar op andere gedachten te brengen. Het gezin was al langer bekend bij de hulpverlening en de vraag doemt op of de dood van Papillon voorkomen had kunnen worden. Vanavond praten twee goede vriendinnen van moeder, Yvonne Cator en Bertie Beninati en voormalig directeur van Jeugdzorg, Cock Fuchs, over hoe het zover heeft kunnen komen'.

Emoties kunnen leiden tot te snelle en te zware maatregelen

Nadat ernstige incidenten met veel media-aandacht zich in de jeugdzorg hebben voorgedaan, ontstaat veelal een politieke discussie over de risico's binnen de jeugdzorg. Een veel gehoorde uitspraak is bijvoorbeeld: 'dit mag nooit meer gebeuren'. Dit is begrijpelijk vanuit het perspectief dat het gaat om een van de meest kwetsbare groepen in onze samenleving, die aan risico's worden blootgesteld waar zij zelf geen invloed op kunnen uitoefenen.

Drastische (voorzorg)maatregelen hebben echter ook serieuze nadelen. In de eerste plaats brengen ze directe kosten met zich mee, die betekenen dat er elders minder jeugdzorg kan worden verleend. Maar ze brengen ook indirecte, immateriële kosten met zich mee. Een voorbeeld is de beslissing of een kind nu wel of niet uit veiligheidsoverwegingen uit huis moet worden geplaatst. 'Better safe than sorry' bestaat niet in dit geval: uithuisplaatsing levert emotionele schade op en daarmee ook een aantoonbaar risico met (statistisch) meetbare schade.

Hoewel de jeugdzorg vanwege de betrokkenheid van kinderen extra kwetsbaar lijkt voor de risico-regelreflex om te snel te zware maatregelen te nemen, is zij zeker niet uniek. Het programma R&V van het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar deze reflex op vele domeinen.

¹⁰ NRC Handelsblad (18 mei 2013) Vermiste jongens waren in beeld bij tien instanties. Via: www.nrc.nl

¹¹ NOS (2 maart 2015) Had de dood van 7-jarige Papillon voorkomen kunnen worden? Via: www.npojournalistiek.nl

De risico-regelreflex

Heel precies definiëren we de risico-regelreflex als de reflex (van de overheid of andere organisaties) om na het publiek worden van een risico (al dan niet naar aanleiding van een incident) te besluiten tot het nemen van maatregelen om het risico te verminderen zonder de baten en kosten van de maatregelen bewust te wege. Met maatregelen worden alle soorten interventies bedoeld, dat wil zeggen zowel wet- en regelgeving als normstelling, toezicht of voorzieningen. De kosten en baten kunnen zowel materieel als immaterieel zijn.¹²

Bekende voorbeelden van de risico-regelreflex in de jeugdzorg zijn bijvoorbeeld de verplichtstelling van de VOG, de invoering van het vier-ogen principe in sommige instellingen en de toegenomen verantwoordingsplicht.¹³ Van deze maatregelen is de effectiviteit nooit onderzocht, zodat kan worden getwist of deze maatregelen de veiligheid daadwerkelijk verhogen.

Zelfs als extra veiligheidsmaatregelen niet worden opgelegd vanuit de overheid of ertoe wordt besloten door het bestuur van zorginstanties, kunnen ze, uit angst voor aansprakelijkheid, toch worden genomen door zorgprofessionals in de uitvoeringspraktijk. De vervolging van de gezinsvoogd in de zaak Savanna is volgens velen in de jeugdzorgsector de oorzaak voor bijna een verdubbeling van het aantal ondertoezichtstellingen.¹⁴

*Bestuurder jeugdzorginstantie: 'We hebben lang geleden de Savanna zaak gehad en er waren meer van die familiedrama's. En er werd dan altijd een schuldige gezocht, het OM heeft zelfs nog geprobeerd de gezinsvoogd in de zaak Savanna te vervolgen, dat is niet gelukt want ze is vrijgesproken. Maar dat heeft heel veel angst in de sector gebracht en dus wilde iedereen zich gaan indekken. Als je het aan medewerkers vraagt zegt men: "meer dan de helft van mijn tijd ben ik met administratie bezig." Terwijl je natuurlijk veel meer dan de helft van je tijd met gezinnen moet werken. Ik noemde het wel een soort geestelijke gevangenis; we deden dit, waren dat gaan doen, en op een gegeven moment vond iedereen het normaal.'*¹⁵

De risico-regelreflex is geen typisch Nederlands fenomeen. De dood van baby Peter in het Verenigd Koninkrijk heeft hetzelfde laten zien. Ook hier was een jongetje in beeld bij officiële instanties, dat toch door zijn ouders dusdanig ernstig mishandeld werd, dat hij het niet overleefde. De gepercipieerde druk vanuit de samenleving op maatschappelijk werkers leidde in de vier jaar na dit incident tot een verdubbeling van het aantal kinderen dat onder toezicht stond. Er wordt in Engeland wel gesproken over het baby-Peter-effect.¹⁶

¹² Crisislab 2015.

¹³ Ministerie van BZK 2013, pg. 15.

¹⁴ Van 6670 gevallen in 2003 tot 11451 gevallen in 2009 waarna een daling tot 10554 gevallen plaatsvond tot 2012 (zie: statline.cbs.nl zoekterm: 'voogdij, voorlopige voogdij en ondertoezichtstelling')

¹⁵ E. Gerritsen, in film 'het risico van de Risico Regelreflex in de Jeugdzorg', minuut: 4:20. Via: www.risico-regelreflex.nl

¹⁶ Jones 2013.

De casus 't Hofnarretje

Alhoewel kinderopvang niet onder de jeugdzorg valt, illustreert de casus van 't Hofnarretje de reflex om snel verregaande maatregelen te nemen na een emotioneel incident waarbij kinderen betrokken zijn. In december 2010 werd bekend dat Robert M. werkzaam in kinderopvangcentrum 't Hofnarretje meer dan 60 kinderen had misbruikt. Velen daarvan tijdens oppaswerkzaamheden bij ouders thuis. De wens om lering te trekken uit de gebeurtenissen leidde tot de instelling van de commissie Gunning in opdracht van de gemeente. Het evaluatierapport mondde uit in 75 aanbevelingen. De commissie beveelt onder meer het vier-ogen principe aan waardoor kinderen altijd door ten minste twee volwassenen gezien en gehoord moeten worden. Ook beveelt zij aan meer hoger opgeleiden in dienst te nemen zodat vroegtijdige signalering kan worden bevorderd. Het Rijk en de gemeente Amsterdam gaven direct aan alle aanbevelingen te zullen overnemen.¹⁷ Dit leidde onder meer tot wijziging van de Wet op de kinderopvang. Hierin werden maatregelen opgenomen zoals de verplichting van het hebben van een VOG en de dagelijkse screening daarop.¹⁸ Bij de proportionaliteit van de (dagelijkse) screening op de VOG kunnen vraagtekens worden gezet: de dader in de zaak van 't Hofnarretje had bijvoorbeeld helemaal geen antecedenten in Nederland.¹⁹ Hoewel kinderopvang geen onderdeel is van de jeugdzorg implementeren ook jeugdzorginstanties veel van de aanbevelingen van de commissie Gunning. De verplichting tot het hebben van een VOG is in de Jeugdwet opgenomen.

De burger is echter, bij doorvragen, realistisch en nuchter

Van oudsher leggen burgers de verantwoordelijkheid voor veiligheid binnen het sociale domein bij de overheid.²⁰ Deze overtuiging komt voort uit het feit dat de West-Europese verzorgingsstaten gedurende decennia sociale risico's zoveel mogelijk hebben willen uitsluiten voor hun burgers. Bijvoorbeeld in de vorm van collectieve bescherming tegen individuele risico's rond werken, wonen en welzijn. De onbetaalbaarheid van de klassieke verzorgingsstaat leidt nu tot veranderingen die botsen met die decennia oude overheidsbelofte.²¹

Deze overtuiging betekent echter niet dat de samenleving ook bij incidenten de verantwoordelijkheid meteen bij de overheid legt. Een publieksonderzoek gehouden in opdracht van het programma R&V naar de mening over jeugdzorg leert bijvoorbeeld dat in het geval van de 'broertjes uit Zeist' een ruime meerderheid van 63% van de respondenten in eerste instantie de ouders verantwoordelijk houdt voor dit incident en slechts 19% de jeugdzorginstanties.²²

¹⁷ Ministerie van BZK 2012, pg. 85.

¹⁸ Deze continue screening op basis van een personenregister zal naar alle waarschijnlijkheid in 2015 in werking treden. Zie voor enkele achtergrondstukken: Tweede Kamerstuk, vergaderjaar 2012-2013, 33 538 nr. 3. En: Tweede Kamerstuk, vergaderjaar 2010 – 2011, 32 500 VI, nr. 117. Kamerstukken II 2010/11, 32 500-VI, nr. 117.

¹⁹ Ministerie van BZK 2013, pg. 15.

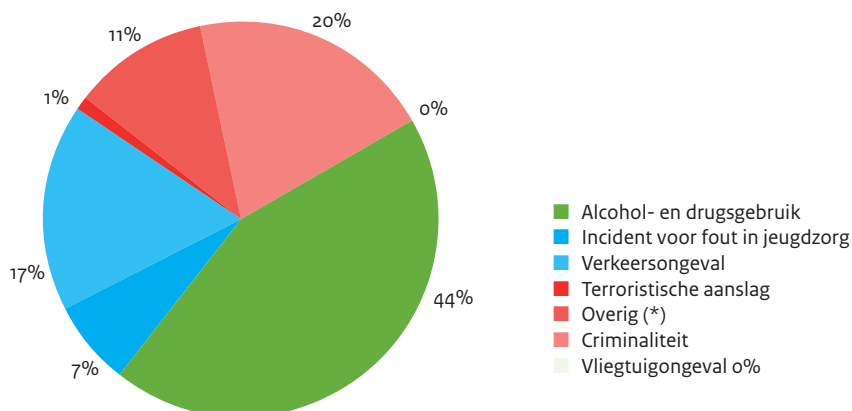
²⁰ Rob 2011.

²¹ Rob & RMO 2014, pg. 2.

²² Crisislab 2014b, pg. 48, 49.

Uit datzelfde publieksonderzoek blijkt dat zowel (pleeg-)ouders als het algemeen publiek de risico's die jongeren in de jeugdzorg lopen adequaat inschatten in vergelijking met andere risico's die jongeren lopen.²³

Welk risico acht u het meest waarschijnlijk waarbij een jongere (tot 18 jaar) in de jeugdzorg om het leven komt?

Risico's zoals het omkomen als gevolg van alcohol- en drugsgebruik, verkeersongevallen of criminaliteit worden door (bijna) iedereen hoger ingeschat, wat in overeenstemming is met de feitelijke risico's die jongeren lopen. Burgers vinden daarnaast dat de overheid geen grotere verantwoordelijkheid heeft voor het voorkomen van ernstige incidenten met jongeren die 'onder de hoede' van jeugdzorg zijn, dan voor 'gewone' jongeren. De verantwoordelijkheid ter voorkoming van ernstige incidenten ligt in eerste aanleg altijd bij de ouders en pas in tweede instantie bij de jeugdzorginstanties en de overheid.

In lijn met eerder onderzoek vanuit het programma R&V bleek ook nu dat een snelle vraagstelling leidt tot oppervlakkige antwoorden:²⁴

- Een ruime meerderheid van de respondenten vindt desgevraagd wel dat 'ten koste van alles' incidenten in de jeugdzorg voorkomen moeten worden. Een meerderheid geeft aan hier meer belasting voor te willen betalen als dat zou helpen.
- Bij doorvragen bleek echter dat burgers verbeteringen in de algemene kwaliteit van de jeugdzorg gelijkstellen aan veiligheid, en dus een afname van het aantal incidenten.
- De respondenten werden vervolgens in de positie van het openbaar bestuur geplaatst, waarbij ze een keuze moesten maken tussen onder andere het verbeteren van de algemene zorg en het voorkomen van ernstige incidenten in de jeugdzorg. Van zowel de (pleeg)ouders als het algemeen publiek zou telkens minder dan 15% investeren in specifieke maatregelen om ernstige incidenten in de jeugdzorg te voorkomen. De overgrote meerderheid besteedt het geld liever aan het verbeteren van de algemene zorg en aan het helpen van méér jongeren die jeugdzorg nodig hebben.

²³ De gegevens, zoals figuren en tabellen, in de volgende alinea's zijn ontleend aan de studie van Crisislab (2014b) 'Risico's en incidenten in de jeugdzorg: hoe kijken burgers daar tegenaan?'.
²⁴ Zie voor eerder onderzoek: Crisislab 2014a en ministerie van BZK 2014b.

Wanneer incidenten zich voordoen geeft het publieksonderzoek indicaties dat burgers in eerste aanleg vinden dat de 'daders' verantwoordelijk zijn. Dus niet de overheid of de jeugdzorginstanties. Ook geven de respondenten aan dat eerst goed onderzocht moet worden wat heeft plaatsgevonden, en vervolgens gekeken moet worden welke maatregelen genomen kunnen worden om herhaling te voorkomen.

<i>Wat moet de overheid doen na een ernstig incident in de jeugdzorg?</i>	<i>Algemeen publiek (N=142)</i>	<i>Ouders met kind in jeugdzorg (N=41)</i>
Niets	0%	0%
Bij nalatigheid straffen	19%	27%
Direct maatregelen nemen	56%	51%
Medeleven communiceren	32%	66%
Alleen kosteneffectieve maatregelen nemen	0%	0%
Eerst onderzoek doen	75%	85%

Echter, nogmaals, wanneer de respondenten uitgenodigd worden om zich te verplaatsen in het algemeen belang en gevraagd wordt of zij als bestuurder zouden investeren in maatregelen specifiek om ernstige incidenten binnen de jeugdzorg te voorkomen, geeft een zeer ruime meerderheid aan zo'n investering niet te willen doen.

2

Hoe kan de risico- regelreflex na incidenten in de jeugdzorg voorkomen worden?

Bij incidenten binnen de jeugdzorg is het als eerste van belang dat waar mogelijk hulp en ondersteuning wordt geboden aan slachtoffers en betrokkenen. De eigen, verschillende verantwoordelijkheden van burgers, jeugdzorgorganisaties en de overheid binnen het sociale domein dienen daarbij wel als uitgangspunt te worden genomen.

De maatschappelijke emoties en de grote aandacht van politiek en media die incidenten met kinderen opleveren, vragen om het zichtbaar zijn van het openbaar bestuur. Wethouders of burgemeesters zullen daarom als boegbeeld van het openbaar bestuur moeten optreden in een mate die correspondeert met de omvang van het incident. Kerningrediënten voor het optreden zijn 'empathie zonder meer' voor alle betrokkenen zoals familie en jeugdzorgprofessionals, aandacht voor de noodzakelijke acute zorg, en volledige transparantie over het incident en de toedracht ervan zonder daarover te speculeren.

Essentieel is het weerstaan van de 'roep' vanuit media, politiek of direct betrokkenen om direct maatregelen te (laten) nemen. Besef dat deze 'roep' niet de mening van de samenleving weerspiegelt en benoem ook de eigen verantwoordelijkheid van partijen in de samenleving. Hierdoor wordt voorkomen dat maatregelen genomen worden die, wanneer kosten en baten nader beschouwd worden, disproportioneel zijn. Ondoordachte maatregelen kunnen namelijk een belemmering opleveren voor de uitvoeringspraktijk van jeugdzorgprofessionals en laten zich in veel gevallen lastig herzien.

Incidenten vragen, ook in de ogen van de samenleving, om evaluatie. Een evaluatie kan de toevalligheden en dieper liggende factoren aan het licht brengen die tot het incident hebben geleid. Het gaat hier dus om onderzoek naar de oorzaak.

Evaluatie is echter niet hetzelfde als het formuleren van aanbevelingen: verbetermaatregelen moeten immers altijd worden beschouwd op voordelen en nadelen. De inspanning om een bepaald type incident te voorkomen, moet worden afgewogen tegen de materiële en immateriële kosten van die inspanning. Zorgprofessionals kunnen een belangrijke bijdrage leveren om de reflex tot regelgeving af te wenden en te beheersen.

Tot slot vergt dit alles dat de gemeenteraad een actieve en eigen rol aanneemt.

Aanbeveling 1. Toon empathie en richt de aandacht op slachtoffers en betrokkenen

Bij incidenten binnen de jeugdzorg is het als eerste van belang dat waar mogelijk hulp en ondersteuning wordt geboden aan slachtoffers en betrokkenen. De verschillende verantwoordelijkheden van burgers, jeugdzorgorganisaties en overheden binnen het sociale domein dienen daarbij vanuit het openbaar bestuur benadrukt te worden.

*Bestuurder over incidenten binnen de jeugdzorg: 'Spreek je medeleven uit aan betrokkenen, toon begrip en geef daarbij aan dat dat er onafhankelijk onderzoek zal volgen. Hiermee win je tijd. Zoek eerst uit wat er precies gebeurd is. Het kan best zo zijn dat de conclusie luidt dat het incident onvermijdelijk was en dat er geen nieuwe maatregelen nodig zijn. Als er een keer een kind verdrinkt, betekent dat niet dat we langs alle sloten hekken moeten plaatsen.'*²⁵

²⁵ P. Blokhuis, wethouder Jeugd, Zorg en Welzijn, in Public Mission 2014, pg. 29.

Na een eerste reactie van empathie voor betrokkenen, is het voor bestuurders van belang om de realiteit niet uit het oog te verliezen en te benadrukken dat de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg verdeeld is over lokale overheden, jeugdzorgorganisaties én burgers in de samenleving.

Aanbeveling 2. ‘Probeer even boven het proces te hangen’

Een valkuil in de bestuurlijke reactie op incidenten is om direct te concluderen dat er maatschappelijke onrust is, of dat er zelfs maatschappelijke ontwrichting dreigt. Incidenten zijn nieuws en krijgen daarom veel aandacht in de media.²⁶

*Bestuurder over jeugdzorg: ‘Ik zat te denken aan twee weken geleden toen die jongetjes uit Zeist vermist werden, de eerste persconferentie werd gehouden en twee journalisten vragen stelden. Ik heb me kapot geërgerd aan de eerste twee vragen, want die gingen meteen over heeft Jeugdzorg gefaald’.*²⁷

Daarom is het vaak lastig te bepalen hoe groot de maatschappelijke onrust na een incident werkelijk is. Bestuurders dienen zich ervan bewust te zijn dat media veelal een ander beeld presenteren dan de daadwerkelijke gevoelens van burgers in de samenleving.²⁸

Dat een bestuurder ook anders kan optreden in de media wordt geïllustreerd met de reactie van het lokale bestuur rond een incident in Dendermonde (België), waar een steekpartij plaatsvond in een kinderdagverblijf. Alhoewel het ook in dit voorbeeld formeel niet jeugdzorg betreft, laat het wel zien hoe bestuurders overreactie kunnen voorkomen bij een heftig emotioneel incident waar kinderen bij betrokken zijn.

De casus Dendermonde

Op vrijdagochtend 23 januari 2009 belt een man aan bij een kinderdagopvang in het Belgische Dendermonde. De leidster die de intercom bedient informeert wat hij komt doen. Hij wil wat vragen en wordt daarom binnengelaten. Meteen loopt hij door naar de peutersafdeling waar hij met zijn meegebrachte messen wild om zich heen begint te steken. De leidsters die hem proberen tegen te houden raken ernstig gewond, evenals een tiental kinderen. Twee baby’tjes en een leidster overlijden uiteindelijk aan hun verwondingen. De dader ontsnapt per fiets, maar wordt in de loop van de middag in een nabijgelegen dorp gearresteerd. Naast nationale media besteden ook internationale media veel aandacht aan de zaak.²⁹

²⁶ RMO 2003; ministerie van BZK 2014d.

²⁷ A. Jorritsma tijdens paneldiscussie Burger en risico, ministerie van BZK, ongepubliceerd verslag (30 mei 2013).

²⁸ Ministerie van BZK 2014d.

²⁹ Moes, G. (26 januari 2009). België rouwt om crèche-drama. Via: www.trouw.nl

Naar aanleiding van het Dendermonde-incident worden in België op de verschillende overheidsniveaus verschillende reacties gegeven en ook verschillende besluiten genomen. De burgemeester van Dendermonde oogst veel lof voor zijn betrokken maar ook nuchtere houding:

*Burgemeester Buyse: 'Het wordt me veel gevraagd. Maar ik geloof dat dit een uitzondering is, de daad van een gek. Als je daartegen extra maatregelen wilt nemen, moet je ook supermarkten afschermen. Eigenlijk moeten alle 43.000 Dendermondenaars dan in een gevangenis gaan leven als bescherming tegen een mogelijke gek. In zo'n wereld willen we niet leven.'*³⁰

Op het Vlaamse federaal niveau worstelen Kamerleden en de minister met een adequate reactie. Uiteindelijk leidt deze worsteling tot een investeringsprogramma in beveiligingssluizen voor kinderopvang waarvan nauwelijks gebruik zal worden gemaakt omdat kinderopvanginstellingen en ouders van de kinderopvang geen vesting willen maken.³¹

Zoals gezegd, ondersteunen verschillende publieksonderzoeken de aanpak door de burgemeester van Dendermonde: burgers vinden in eerste aanleg dat vooral de ouders verantwoordelijkheid dragen ter voorkoming van ernstige incidenten met kinderen in de jeugdzorg. Pas daarna ligt deze verantwoordelijkheid bij jeugdzorginstanties en haar medewerkers.³²

*Bestuurder over incidenten: 'Ho wacht, u bent nu met iets bezig waar ik niet mee bezig ben. Ik ben bezig om te kijken of we de feiten op tafel kunnen krijgen. U bent al bezig om te kijken of er schuldigen zijn.' Het uitleggen van die verantwoordelijkheid, met andere woorden even boven het proces gaan hangen en proberen te duiden wat we hier nu met elkaar aan het doen zijn, helpt.'*³³

De boodschap van bestuurders is daarom bij voorkeur primair gericht op het verlenen van (na)zorg en open, compassievolle communicatie met slachtoffers en betrokkenen.

*Bestuurder over jeugdzorg: 'Achter de schermen mag je best groot zijn, omdat er achter de schermen best veel geregeld moet worden. Maar zorg er in hemelsnaam voor dat je voor de schermen zo klein mogelijk bent. Want wie ben je als je daar je bestuurlijke rol in moet spelen, moet doen, vervullen. Dat staat natuurlijk in geen draaiboek beschreven. (...) Dus laat je hart spreken.'*³⁴

Ook breder, in de berichtgeving naar publieksmedia en andere delen van de samenleving, moet op een transparante manier worden gecommuniceerd, door expliciet te zijn over wat wel en niet bekend is.

³⁰ Ministerie van BZK 2013, pg. 25.

³¹ Crisislab 2015.

³² Crisislab 2014b.

³³ J. Wallage in Ministerie van BZK 2014a, pg. 41.

³⁴ K. Jansen in film 'Balans in risico's en verantwoordelijkheden. Omgaan met de risico-regelreflex' citaat uit: deel 4 'goed bestuurlijk omgaan met de risico-regelreflex', minuut: 1:35. Via: www.risico-regelreflex.nl

Aanbeveling 3. Weersta de risico-regelreflex

Na incidenten ontstaat bij overheden, bestuurders van jeugdzorgorganisaties en bij jeugdzorgprofessionals vaak de vrees dat zij strafrechtelijk of civielrechtelijk aansprakelijk gesteld worden. Veelal wordt deze vrees verder aangewakkerd vanuit emoties van betrokkenen, slachtoffers en media. Die vertalen zich bijvoorbeeld in een ‘roep’ tot maatregelen om incidenten in de toekomst onmogelijk te maken. Deze vrees kan ertoe leiden dat onnodige, of onnodig gedetailleerde, verbetermaatregelen worden ingevoerd.³⁵

Deelnemer discussiebijeenkomst Jeugdzorg: ‘Ik ben ervan overtuigd dat die risico-regelreflex neigingen, die natuurlijk heel erg bij de jeugdzorg zitten, na de decentralisaties veel zullen blijven voorkomen. Een wethouder wordt verantwoordelijk gesteld door burgers, veel meer dan bij een gedeputeerde het geval is.’³⁶

In deze fase dragen uitspraken, hoe goedbedoeld ook, als: ‘het is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de overheid om de veiligheid van haar burgers te garanderen’ of: ‘dit mag nooit meer gebeuren’, niet bij aan het op een proportionele wijze omgaan met een onvermijdelijk incident.

Door de decentralisaties binnen het sociaal domein is een gedeelde verantwoordelijkheid ontstaan waardoor een stellingname als: ‘we gaan tot de bodem uitzoeken wie hier schuld aan heeft gehad’ bij voorbaat geen recht doet aan de realiteit.

Aanbeveling 4. Onderzoek de feiten

Gedegen onderzoek na een incident is van groot belang. Hierdoor kunnen bestaande procedures, protocolen, veiligheidsvoorzieningen en menselijk handelen in relatieve rust worden bestudeerd. In onderzoek dienen dan ook de feiten centraal te staan, zodat wordt voorkomen dat de resultaten van onderzoek of evaluaties gebruikt worden om ondoordachte maatregelen te legitimeren.

Bestuurders worden hierin gesteund door burgers. Ook zij vinden dat de belangrijkste actie van de overheid na een daadwerkelijk (ernstig) incident het doen van onderzoek is. Burgers hebben er ook geen problemen mee als resultaten van incidentonderzoek enige tijd op zich laten wachten.³⁷ Ook onderzoek specifiek naar incidenten binnen de jeugdzorg laat zien dat burgers vooral van de overheid verwachten dat zij onderzoek doet om precies de oorzaak te achterhalen van het incident.³⁸

Aanbeveling 5. Pas op met verbetermaatregelen en vertrouw op kennis van zorgprofessionals

Eventuele nieuwe maatregelen naar aanleiding van een incident kunnen als proportioneel worden beschouwd wanneer de baten van de activiteit en de feitelijk bereikte risicovermindering evident opwegen tegen de kosten en mogelijke maatschappelijke bijwerkingen. Voor bestuurders is daarom rolvastheid van belang; één incident betekent namelijk niet per se dat het gehele systeem ondeugdelijk is.

³⁵ Crislab 2015.

³⁶ Een van de deelnemers, in BZK 2014a, pg. 46.

³⁷ Ministerie van BZK 2014c.

³⁸ Crislab 2014b.

***Bestuur over de risico-regelreflex na incidenten:** ‘die Verklaring Omtrent Gedrag is één van mijn favoriete risico-regelreflexen in de jeugdzorg. In het filmpje was het een maand te laat in het mapje, maar iedereen weet, en zelfs de commissie Samson, die toch behoorlijk kritisch was over seksueel misbruik in de jeugdzorg, heeft toch uitgebreid toegelicht dat de VOG totaal geen enkele garantie is. Sterker nog, een VOG voegt helemaal niets toe aan de risicobeheersing omdat bijna iedereen die VOG krijgt en dat het geen enkele voorspellende waarde heeft voor of je eventueel seksueel misbruik gaat plegen in die jeugdzorg. Het was overigens wel de eerste maatregel die door het kabinet, naar aanleiding van de commissie Samson, werd afgekondigd. Over al die andere aanbevelingen die over professionalisering gingen hebben we nooit meer wat over gehoord. Dus die VOG is zinloos, maar tastbaar en verplicht.’³⁹*

Het gaat bij de besluitvorming over maatregelen na een incident altijd om een gedegen afweging van voor- en nadelen van mogelijke interventies. Proportionaliteit is geen absoluut begrip maar de verhouding tussen materiële en immateriële kosten en baten speelt hier een rol. Goed bestuur streeft ernaar dat die verhouding niet opvallend afwijkt van interventies om andere risico's te verminderen, en om de eventuele keuze voor hogere investeringen of strengere regelgeving te motiveren.

***Uit verslag discussiebijeenkomst Jeugdzorg:** ‘De laatste regel moet altijd zijn: gebruik je gezond verstand. Daarnaast verwachten deelnemers van de werksessie dat het in de jeugdzorg, ook na de decentralisaties, zo nu en dan mis zal gaan en dat je daar rekening mee moet houden. Een klein incident hoeft daarom niet reden te zijn om de verantwoordelijke wethouders direct de deur te wijzen. Overreacties kunnen worden aangejaagd door het Rijk, de Tweede Kamer en de sector zelf.’⁴⁰*

De reflex in incidentevaluaties of onderzoeksrapporten is om met verbetermaatregelen te komen. Deze voorgestelde maatregelen moeten niet opgevat worden als het ‘laatste woord’ waaraan meteen publiekelijk adhesie moet worden betuigd. Voorgestelde verbetermaatregelen moeten ook in het maatschappelijk debat worden gebruikt als vertrekpunt voor een discussie over de proportionaliteit van de voorgestelde verbeteringen.

Bij de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de (veiligheid in de) jeugdzorg hoort ook aandacht voor de professionele uitvoerbaarheid van maatregelen. Inzicht in de uitvoeringspraktijk van zorgprofessionals kan een bijdrage leveren aan afremming van de politieke neiging tot regelgeving na incidenten. Zorgprofessionals kunnen putten uit de weerbarstige uitvoeringspraktijk en brengen hierdoor een schat aan ervaring met zich mee. Deze medewerkers, de zogenoemde *street level bureaucrats*⁴¹, worden na een incident veelal als eerste geconfronteerd met extra regelgeving. Juist omdat zorgprofessionals bedreven en gemotiveerd zijn, komt het voor dat zij bepaalde regels negeren vanuit het praktisch oogpunt van de noodzakelijke zorg voor het kind.

³⁹ E. Gerritsen in ministerie van BZK 2014a, pg. 19.

⁴⁰ Ministerie van BZK 2014, pg. 50.

⁴¹ Lipsky 2010.

*Manager in de jeugdzorg: 'Formeel mogen allerlei professionals niet met elkaar aan het werk zijn en heel weinig aan elkaar vertellen over de situatie in bijvoorbeeld een gezin. Wat ik in de praktijk zie, is dat er gelukkig werkers zijn die zoveel hart hebben voor het uiteindelijke lot van het kind dat ze daar niet altijd naar handelen. Dat ze toch een signaal doorgeven van: daar zit een probleem en dat kan wel eens fataal zijn. Dat zijn eerder werkers die bij mij respect afdwingen en hun verstand gebruiken en professioneel hun kennis gebruiken en zeggen: ik zet deze stap om te voorkomen dat er iets fout gaat. Want als zij zich strikt zouden houden aan de regels die er zijn, dan zouden er veel meer ongevallen plaatsvinden.'*⁴²

Vertrouwen in de professionaliteit van medewerkers in de jeugdzorg betekent niet alleen dat overbodige controlemechanismen en bureaucratie voorkomen kunnen worden maar ook dat naar hen geluisterd moet worden bij de invoering van nieuwe regelgeving. Zo wordt voorkomen dat gedreven zorgprofessionals in de uitvoeringspraktijk 'slachtoffer' worden van de risico-regelreflex.

Ook vanuit de zorgsector zelf wordt inmiddels de oproep gedaan om niet in de risico-regelreflex te trappen en worden ideeën aangedragen om de balans tussen de verschillende verantwoordelijkheden van gemeente(n), zorginstellingen en zorgprofessionals vorm te geven.⁴³

Aanbeveling 6. Betrek de gemeenteraad op een niet-politieke manier

Na ernstige incidenten zal de gemeenteraad, ongeacht haar kaderstellende rol, vanuit haar 'gevoelde verantwoordelijkheid' willen reageren met eenzelfde geschoktheid als andere betrokkenen bij het incident. Het is dan ook nodig de gemeenteraad te betrekken bij zowel de eerste reactie op het incident als in de besluitvorming over het onderzoek naar het incident.

Een goede praktijk om tot een evenwichtige, waar mogelijk gedepolitiseerde eerste reactie te komen, is het bespreken van het incident en de reactie daarop tussen bestuur en de fractievoorzitters van de gemeenteraad, vaak seniorenconvent genoemd. In zo'n gesprek kan helderheid en eensgezindheid ontstaan over de inrichting van nazorg voor slachtoffers, de reactie op mogelijke berichtgeving in de media en een besluit om voorlopig bestuurlijk nog even 'niets te doen'.

Het instellen van een calamiteitenteam zorg door de Gemeenteraad

De gemeenteraad van Enschede heeft een raadscalamiteitenteam zorg ingesteld om de risico-regelreflex als gevolg van politisering van incidenten te voorkomen. In de commissie zitten zowel leden van de coalitie als van de oppositie, en het voornaamste doel is om te bepalen of de feiten wijzen op structurele tekortkomingen of dat er sprake lijkt van niet meer dan een ongelukkig incident. Die conclusie is richtinggevend voor de communicatie en het al dan niet besluiten tot nadere acties.⁴⁴

⁴² Ministerie van BZK 2013, pg. 21. N.B.: BZK tracht gemeenten meer bewust te maken over hoe met respect voor de privacy en binnen de regels van de wet informatie kan en mag worden uitgewisseld, dit gebeurt onder andere met behulp van Privacy Impact Assessments (PIA). De PIA vormen een hulpmiddel om bij ontwikkeling van beleid privacyrisico's op gestructureerde en heldere wijze in kaart te brengen. Hiermee wordt getracht de angst en de praktijk zoals in de casus naar voren komt weg te nemen en te beëindigen.

⁴³ Zie: Yperen 2015.

⁴⁴ Gemeente Enschede (23 maart 2015) Informeren gemeenteraad calamiteiten zorg. Initiatiefvoorstel, VII-I.

De gemeenteraad kan daarnaast ook een rol vervullen als incidenten of calamiteiten zich nog niet hebben voorgedaan. Bijvoorbeeld door al te oefenen met de omgang met risico's binnen de jeugdzorg. Hierdoor krijgt de gemeenteraad meer inzicht in de omgang met incidenten binnen de jeugdzorg en in de valkuil van de risico-regelreflex voor bestuurders en hoe deze kan worden afgeremd.

*Een van de deelnemers aan een discussiebijeenkomst jeugdzorg: 'Het gaat over de professionalisering van alle spelers. Als je raadsleden of ambtenaren casuïstiek voorlegt waar een wethouder mee te maken kan krijgen – een paar ingewikkelde gevallen – dan zie je ze stuiterend naar buiten komen. Als ze dat nou onthouden en als er een keer iets misgaat denken hoe het zou zijn als ze zelf in de positie van wethouder hadden gezeten.'*⁴⁵

Burgemeesters, wethouders en raadsleden moeten zich bewust zijn van het verschil tussen de verantwoordelijkheid voor een veilig systeem en het in de praktijk realiseren van een veilige omgeving voor kwetsbare kinderen.⁴⁶

*Deelnemer bijeenkomst over jeugdzorg: 'Je moet een paar casussen bespreken die onmiddellijk die schuldvraag oproepen en dan hopen dat je in een dialoog iets tot stand kunt brengen, zodat je bij een werkelijk incident kunt zeggen: we hadden met elkaar besproken dat het kind voorop zou staan en dat we niet meteen naar de schuldvraag zouden kijken. We hadden afgesproken om van de fouten te leren en we zouden professionals de ruimte geven.'*⁴⁷

Burgemeester en wethouders en gemeenteraadsleden kunnen zich voorbereiden op incidenten door relevante en realistische casuïstiek met elkaar door te spreken, het zogenoemde 'droogzwemmen'.

*Uit een discussiebijeenkomst over Jeugdzorg: 'We kunnen er van alles aan doen, maar het wordt nooit honderd procent veilig. (...) Het bespreken van mogelijke risico's of incidenten met de gemeenteraad, niet alleen op het moment dat het fout gaat, maar ook gedurende het jaar, is iets waar je als bestuur over na zou moeten denken.'*⁴⁸

Voordat 'in het diepe wordt gesprongen', wordt er ervaring opgedaan met het omgaan met een toekomstig probleem binnen de jeugdzorg. Hierdoor ontstaat bewustzijn over verantwoordelijkheden bij alle partijen. Daarnaast kunnen er in dit stadium al afspraken worden gemaakt over de communicatie, rolverdeling bij incidenten en depolitisering van incidenten.

Door het 'droogzwemmen' wordt jeugdzorgproblematiek al geagendeerd voor het eerstkomende incident. Juist als de gemeenteraad al heeft deelgenomen aan de zogenoemde 'droogzwem'-sessies vergroot dat de kans op een evenwichtige bestuurlijke afwikkeling van een incident. Hierdoor kunnen bestuurders de gemeenteraad tijdens incidenten beter benutten voor steun en reflectie, bijvoorbeeld om tegenwicht te bieden aan de 'roep' om maatregelen vanuit de media.

⁴⁵ Een van de deelnemers, in BZK 2014a, pg. 48.

⁴⁶ Rob & RMO 2014, pg. 8,9.

⁴⁷ Ministerie van BZK 2014a, pg. 46.

⁴⁸ Een van de deelnemers in ministerie van BZK 2014a, pg. 47.

Literatuurlijst

Crisislab (2015). Krachten rond de risico-regelreflex beschreven en geïllustreerd in 27 voorbeelden, Boom | Lemma.

Crisislab (2014a). Risico's en gevaren in de Drechtsteden. Hoe kijken inwoners er tegen aan? Crisislab.

Crisislab (2014b). Risico's en incidenten in de jeugdzorg. Hoe kijken burgers daartegen aan? Crisislab.

Davies, S., C. Lemer, J. Strelitz & L. Weil (2013). Our children deserve better: prevention pays. *The Lancet*, 382 (9902), 1381-1384.

Gilbert, N. (2012). A comparative study of child welfare systems: Abstract orientations and concrete results. *Children and Youth Services Review*, 34, 532 – 536.

Inspectie Jeugdzorg (2013). Jaarbericht 2013. Utrecht: ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Jones, R. (2013). Baby P legacy five years on: what has been the impact on child protection? *The Guardian*. Via: www.theguardian.com

Lipsky, M. (2010). *Street Level Bureaucracy: Dilemmas Of The Individual In Public Service*. 2nd Revised edition. Russell Sage Foundation.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2012). Dialogen risico's en verantwoordelijkheden: zestien bijeenkomsten met partijen in het risicolandschap, juni 2011 – oktober 2012. Den Haag: Ministerie van BZK.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2013). Risicoregelreflex in de jeugdzorg: verkennende analyse van de bestuurlijke valkuil van overreactie op risico's en incidenten in de jeugdzorg. Den Haag: Ministerie van BZK.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2014a). Werkconferentie: Risico's en bestuur op maat. Den Haag: Ministerie van BZK.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2014b). Kennisdocument. Burgerbetrokkenheid bij veiligheidsbeleid. Den Haag: Ministerie van BZK.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2014c). Kennisdocument. Burgers over risico's en incidenten. Den Haag: Ministerie van BZK.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2014d). Kennisdocument. Ongerust over onrust. Kennisdocument. Den Haag: Ministerie van BZK.

Public Mission (2014). Los van de risico-regelreflex. Special: verantwoord risico nemen. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) (2003). Medialogica: over het krachtenveld tussen burgers, media en politiek. Den Haag: RMO.

Raad voor het Openbaar Bestuur (Rob) & Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) (2014). Veiligheid en verantwoordelijkheid in het sociale domein. Den Haag: Rob/Rmo.

Raad voor het Openbaar Bestuur (Rob) (2011). Veiligheid en vertrouwen. Kernen van een democratische rechtsstaat. Den Haag: Rob.

UNICEF (2013). Child well-being in rich countries: A comparative overview. Innocenti Report Card 11: UNICEF Office of Research: Florence.

Wolfe, I., M. Thompson, P. Gill, G. Tamburlini, M. Blair, A. van den Bruel, J. Ehrich, M. Pettoello-Mantovani, S. Janson, M. Karanikolos & M. Mckee (2013). Health services for children in western Europe. *The lancet*, 381 (9873), 1224-1234.

Yperen, T. van (2015). Weg van de regelreflex: omgaan met incidenten in de jeugdhulp. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut/Gemeente Amsterdam.

Bijlage: Achtergrond van dit document

Programma Risico's en verantwoordelijkheden

Het programma Risico's en verantwoordelijkheden (R&V) werkte van 2011-2014 vanuit BZK aan het omgaan met de valkuil van bestuurlijke overreactie op risico's en incidenten. Aanvankelijk lag het accent op het onderzoeken en agenderen van de risico-regelreflex in het fysieke domein. De term risico-regelreflex is geïntroduceerd door het programma en uitgebreid onderzocht, ook wat betreft de aanjagende en de dempende krachten er omheen. Vanaf 2013 is de focus verbreed naar de decentrale bestuurspraktijk, met bijzondere aandacht voor de jeugdzorg. Inzichten zijn ontwikkeld met behulp van een groot aantal dialogen met bestuurders, ambtenaren en wetenschappers, drie speciaal geschreven rapporten van adviesraden en eigen onderzoek.

Het programma heeft brede aansluiting gevonden bij ministeries, provincies en gemeenten en daarnaast bij geïnteresseerde wetenschappers, volksvertegenwoordigers en journalisten. Verder is begonnen met het uitdragen van de inzichten aan vooral bestuurders en ambtenaren, deels via de beroepsverenigingen. Internationaal staat dit onderwerp eveneens in de belangstelling. Het programma heeft zijn groeiende inzichten wetenschappelijk getoetst in bijeenkomsten met internationaal vooraanstaande wetenschappers en door publicaties in gereviewde tijdschriften.

Tool box

De tool box omvat een aantal praktische handreikingen voor bestuurders en topambtenaren, en kennisdocumenten die onderliggend onderzoek op een compacte manier samenvatten. Het geheel is ontwikkeld door het programma Risico's en verantwoordelijkheden, dat van 2011-2014 een groot aantal agenderende dialogen heeft georganiseerd, (publieks)onderzoek heeft gedaan en inzichten van bestuurders en topambtenaren en wetenschappers heeft verzameld.

Bestuurlijk balanceren met risico's en verantwoordelijkheden

Deze handreiking vat alle inzichten en aanbevelingen samen die programma R&V verzameld en ontwikkeld heeft voor toepassing bij bestuurlijke dilemma's rond risico's en incidenten.

Omgaan met de risico-regelreflex in de jeugdzorg

Deze handreiking geeft specifieke inzichten en aanbevelingen ontwikkeld door het programma R&V voor de omgang met risico's en incidenten in de jeugdzorg.

Burgers over risico's en incidenten

Dit kennisdocument vat de bevindingen samen van de publieksonderzoeken die programma R&V in 2012-2014 heeft laten uitvoeren. Een van de hoofdlijnen is dat burgers nuchterder tegenover risico's staan dan vaak verondersteld wordt.

Ongerust over onrust

Dit kennisdocument geeft inzicht in de verschillende maatschappelijke reacties op incidenten. Een van de hoofdlijnen is dat de behoefte van de samenleving om over een incident te spreken vaak onterecht wordt aangezien voor een dreigende maatschappelijke verstoring.

Burgerbetrokkenheid bij veiligheidsbeleid

Dit kennisdocument vat inzichten samen over de mogelijkheden om burgers bij veiligheidsbeleid te betrekken. Een van de hoofdlijnen is dat het structureel en vroegtijdig betrekken van burgers kan helpen om redelijk veiligheidsbeleid vorm te geven.

Bestuurlijke fragmentatie

Dit kennisdocument gaat specifiek in op het door het Rob benoemde verschijnsel van fragmentatie van het openbaar bestuur. Een van de hoofdlijnen is dat het opereren als één overheid kan helpen de risico-regelreflex te beheersen.

Producten gericht op jeugdzorg

Het programma Risico's en verantwoordelijkheden heeft naast de voorliggende bestuurlijke handreiking ook nog andere producten ontwikkeld voor het thema jeugdzorg.

Verkennd onderzoek

Het rapport *Risico-regelreflex in de jeugdzorg? Verkennende analyse van de bestuurlijke valkuil van overreactie op risico's en incidenten in de jeugdzorg* is in november 2013 gepresenteerd tijdens de G-32 bijeenkomst 'Risicomanagement in de Jeugdzorg'.

Publieksonderzoek

Het publieksonderzoek *Risico's en incidenten in de jeugdzorg. Hoe kijken burgers daar tegenaan?* is gehouden onder drie groepen, namelijk het algemeen publiek, algemeen betrokkenen, en ouders of verzorgers. Het is in november 2014 gepresenteerd tijdens een G-32 bijeenkomst. Het onderzoek sloot aan in ene langere reeks publieksonderzoeken vanuit programma R&V, die samengevat zijn in het kennisdocument *Burgers over risico's en incidenten* (onderdeel van de bestuurlijke tool box).

Discussiedocument

In haar analyse *Remedies voor de risico-regelreflex in de jeugdzorg. Proportioneel omgaan met risico's en incidenten* beschrijft Margo Trappenburg drie tragedies en remedies in de jeugdzorg. Dit discussiedocument is besproken tijdens workshops voor de Wethoudersvereniging en tijdens de slotconferentie van het programma R&V.

Films

In de korte film *Het risico van de risico-regelreflex in de jeugdzorg* reflecteren bestuurders en professionals op de valkuilen van overregulering in de praktijk van de jeugdzorg. *Wij of zij? Een film over burgers, veiligheid en verantwoordelijkheid* bevat het voorbeeld van een ouderparticipatiecrèche die tegen onbegrijpelijke regels aanloopt.

Verder is er op verzoek van de minister van BZK een advies over dit thema ontwikkeld door de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, dat op 11 september 2014 verscheen onder de titel *Veiligheid en verantwoordelijkheid in het sociale domein*.

Enkele andere kernpublicaties van programma R&V

Krachten rond de risico-regelreflex beschreven en geïllustreerd in 27 voorbeelden

Dit boek beschrijft het publieke debat over 27 gevallen van een risico of incident waar het rijk of een gemeente mee te maken kreeg. Ook benoemt het de krachten die de risico-regelreflex aanjagen respectievelijk dempen. Uitgave Boom Lemma, 2015.

Nieuwe perspectieven bij het omgaan met risico's en verantwoordelijkheden

Deze bundel bevat essays over o.a. ontwikkeling, aard en omvang van disproportioneel veiligheidsbeleid; interdepartementale verschillen in het risicobeleid; analyse van discours in media en politiek na treinongeval; waarom burgers risico's accepteren en waarom politici dat niet zien, en daarnaast vier uitgebreid geanalyseerde casus. Uitgave BZK, 2012.

Veiligheid boven alles? Essays over oorzaken en gevolgen van de risico-regelreflex

Dit boek bevat essays van Alex Brenninkmeijer, Margo Trappenburg, Marc Chavannes, Tsjalling Swierstra en Evelien Tonkens, Michel van Eeten, Ferdinand Mertens, Ira Helsloot, Jan van Tol en drie buitenlandse auteurs, en daarnaast een analyse van 15 praktijkgevallen. Uitgave Boom Lemma, 2011.

Film Balans in risico's en verantwoordelijkheden. Omgaan met de risico-regelreflex

In deze vierdelige film van 25 minuten komen bestuurders en denkers aan het woord over de reflex en hoe daarmee om te gaan. Deel 1: het verschijnsel van de risico-regelreflex, deel 2: politieke en bestuurlijke invalshoeken bij de casus chloortrein, deel 3: de positieve keerzijde die risico's acceptabel maken, deel 4: goede bestuurlijke voorbeelden. Analisten in de film zijn o.a. Harm Taselaar (hoofdredacteur RTL Nieuws), Remi Poppe (voormalig Kamerlid), Annemarie Jorritsma, Jacques Wallage, Ira Helsloot (RUN) en Michel van Eeten (TU Delft).

Colofon

Auteurs

Ira Helsloot, hoogleraar Besturen van Veiligheid Radboud Universiteit Nijmegen

Michiel In 't Veld, onderzoeker bij Crisislab

Deze handreiking is tot stand gekomen met inbreng van de volgende deskundigen

Erik Gerritsen | bestuursvoorzitter Jeugdbescherming Regio Amsterdam

Mariëtte van Leeuwen | wethouder gemeente Zoetermeer

Corrie Noom | oud-wethouder gemeente Zaandam

Gemma Tielen | hoofdinspecteur Inspectie Jeugdzorg

Justine Pardoën | hoofdredacteur Ouders Online / Bureau Jeugd & Media

Manon Pont | beleidsmedewerker Ministerie van Volksgezondheid / Ministerie van Veiligheid en Justitie

Marieke Groenwold - van der Sar | beleidsmedewerker ministerie van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties

Een van de kerntaken voor de overheid is om te zorgen voor bescherming tegen veiligheidsrisico's, maar tot hoe ver moet die taak gaan? Daar zijn geen algemene antwoorden op. Het zijn vragen die per beleidsterrein en per situatie bepaald worden, maar daarbij is het belangrijk om de proportionaliteit te bewaken. Juist in de omgang met acute risico's en incidenten blijkt de druk groot om hoe dan ook maatregelen te nemen in de vorm van nieuwe regelgeving, hogere normstelling, meer toezicht of extra voorzieningen.

Die grote druk als gevolg van de risico-regelreflex maakt proportioneel omgaan met risico's en incidenten een van de uitdagendste bestuurlijke opgaven. Wanneer daarin een goede balans wordt gevonden ontstaat meer ruimte voor maatschappelijk initiatief, participatie en innovatie. Zo'n goede balans vermindert ook de regeldruk en versterkt het realisme in de verwachtingen van de overheid.

Dit document is onderdeel van de tool box voor proportionele bestuurlijke omgang met risico's en verantwoordelijkheden.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
DGBK | APS | Publieke Sector
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

April 2015 | 84627

Weergave van de opmerkingen/uitkomsten Werksessie Calamiteiten in sociaal domein.

3 febr. 2016

Er waren deze avond 8 fracties aanwezig. Zij wensen een verslag/leidraad hoe in deze situaties te handelen, hoe hier mee om te gaan. Een A4, met de bevindingen van vanavond, dat dan ook zal worden gecommuniceerd met de rest van de fractie(s). Deze leidraad is NIET vrijblijvend!! Er zullen daadwerkelijk afspraken met elkaar gemaakt moeten worden!

Ook de ambtelijke organisatie zal hieraan mee werken. Zij maken o.a. ook een stuk voor de Samen 14 gemeenten. De gemeenteraad wenst wél specifiek een eigen stuk van de raad. Dit kan evt. worden gecombineerd / afgestemd met de informatie die ambtelijk (bijv. voor de samen 14) wordt geschreven.

Opmerkingen die zijn gemaakt zijn o.a.:

-Vingerwijzen is zeer onverstandig, we gaan het eerst uitzoeken....

- het instellen van een Incidentcommissie; eerst de koppen bij elkaar / niet direct politiek maken. Er moeten niet teveel personen in de commissie – niet te groot maken- wel met ambtelijke ondersteuning.

-In een voorkomende situatie: eerst de fractievoorzitters informeren, daarna naar bijvoorbeeld een presidium/commissie- of fractieoverleg.

-Calamiteit; Niet alléén informerende rol (de raad moet het weten) ook het vervolg daarna, wat is het precies, wat houdt het in, is zeer belangrijk!

Gekozen wordt voor een drie-traps- raket:

- 1) De vraag aan de raad, Hoe wil je geïnformeerd worden in een dergelijke situatie?

Antw. eerst via fractievoorzitters

- 2) Hoe reageer je naar buiten? Als raadslid kun je reageren vanuit de 3 verschillende rollen:

- **Als Volksvertegenwoordiger:**

Context: Als raadslid ben je benaderbaar voor pers en voor bevolking, en je kunt zelf reageren via social media vanuit je betrokkenheid

Reactie kan bijv zijn:

* reageren met compassie: “dit is vreselijk voor...”

* benoemen van de eigen emoties: “ik ben er zelf ook door van slag...”

* Tip: richt je ook tot hulpverleners bij uitingen van compassie (“denk ook aan de emoties van de hulpverleners”)

* Tip: maak expliciet onderscheid tussen een eerste reactie en het vervolgproces: ‘nu eerst de zorg voor de betrokkenen, later spreken we.....etc.....’.

Niet doen:

* Een te snelle, ondoordachte *inhoudelijke* reactie geven, dit kan leiden tot een RisicoRegelReflex (dat is onwenselijk)

* een onhandige uitspraak is ook: “dit had niet mogen gebeuren” of “we gaan ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt”

- **Als Controleur**

Context: als raadslid ben je scherp vanuit de dualistische grondhouding

Het risico is wel dat signalen worden uitvergroot, en met prioriteit worden opgepakt terwijl je je als raadslid, op dat moment, beter elders voor had kunnen inzetten .

Een reactie kan wel zijn bijvoorbeeld:

* je kunt altijd aangeven dat incidenten worden uitgezocht

* Tip: Laat bij het “uitzoeken van feiten” geen aanbevelingen opstellen.

Niet doen:

* beloven dat signalen worden “opgelost”

* Tip: vraag ook als raadslid zelf door als je signalen bereiken dat mensen een oplossing vragen van de overheid “Wat vind u dat een redelijke overheid zou moeten doen?” .

- **Als Kadersteller**

Context: Als raadslid wik en weeg je op grond van feiten en je politieke duiding daarvan.

Het risico is dat incidenten al (te) snel politiek worden geduid als het bewijs van falen van beleid. Of omgekeerd, dat incidenten juist de reflex oproepen van een krampachtige verdediging van beleid.

Reactie kan bijvoorbeeld zijn:

* Aangeven dat het noodzakelijk is dat eerst de feiten boven tafel komen. Als er structureel sprake is van suboptimaal presteren vraagt dat om een beleidsmatige aanpassing.

Het is onhandig om beleid aan te passen na één incident....tenzij die structureel zijn.

*Tip: denk ook als Raad na over de vragen die u beantwoord wilt hebben mbt het incident en vraag altijd naar een kosten-batenafweging.

- 3) Stel dat 1 van de fracties toch vragen heeft -> dan eerst naar de incidentencommissie. Let op de “aard en vormgeving” van de vragen in relatie tot de aard van de calamiteit.

Ná het incident kunnen de politieke fracties de rol en het proces wegen en de diverse zaken scheiden.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Integriteitsonderzoek van Bureau BING		
Zaaknummer	2062086	Portefeuillehouder	Schelberg / Elferink
Procedure van behandeling van de rapportage	Geagendeerd voor bespreking in de raadsvergadering is de Rapportage Onderzoek d.d. 12 oktober 2016, van bureau BING. <u>De opdracht</u> De opdracht aan bureau BING was om het volgende te onderzoeken: 1. De besluitvorming rondom het Bestemmingsplan Buitengebied 2010; 2. De totstandkoming van het Veegplan Buitengebied 2016; 3. Het (vermeende) aanbrengen door de heer Harink (hierna: betrokkene) van meerdere voorzieningen op zijn perceel zonder de vereiste vergunningen. In dat kader zijn onder meer genoemd: een overkapping van een mestbak, een veebrug, de verharding rondom een stal en het plaatsen van een deur in een schuur. Er zou ook sprake zijn van verharding van een zandweg naast zijn erf; 4. De brief die betrokkene zou hebben gestuurd aan de bouwkundig adviseur de heer Beltman; 5. Bij het toetsen van het handelen van betrokkenen rondom (1) het Bestemmingsplan Buitengebied 2010, (2) het Veegplan Buitengebied 2016 en (3) de voorzieningen op en rond het erf van betrokkene, heeft BING ook nagegaan hoe de gehanteerde werkwijzen/ procedures zich verhouden tot de bij de gemeente gebruikelijke werkwijzen/ procedures. <u>Conclusies van BING</u> • Betrokkene heeft in de raadsvergadering over het bestemmingsplan Buitengebied 2010 de besluitvorming niet ten gunste van zijn eigen belangen beïnvloed. Er kan niet worden geoordeeld dat er sprake is van belangenverstrengeling. Ook is ten aanzien van de besluitvorming rondom het Bestemmingsplan Buitengebied 2010 niet gebleken dat betrokkene heeft gehandeld in strijd met bepalingen uit de gedragscodes integriteit en andere wet- en regelgeving op het gebied van integriteit. • Uit het onderzoek blijkt dat de totstandkoming van de vergroting van het bouwblok in het ontwerp Veegplan Buitengebied 2016 een ambtelijke fout betreft. • Er is niet gebleken dat betrokkene misbruik heeft gemaakt van zijn positie als raadslid om bepaalde zaken te bewerkstelligen. Daarentegen is BING wel van mening dat betrokkene met betrekking tot de overtredingen die hij als agrariër heeft begaan, in relatie tot zijn raadslidmaatschap, geen voorbeeldgedrag heeft getoond. Van een raadslid mag worden verwacht dat hij als privépersoon wet- en regelgeving naleeft. Daarvoor legt een raadslid bij beëdiging een belofte of eed af. Los van de vraag of betrokkene zich destijds bewust was van de 'illegaliteit' van bepaalde situaties, kan van een raadslid worden verwacht dat hij op de hoogte is van wat wel en niet is toegestaan, dan wel dat hij hier nader onderzoek naar doet. Dit heeft betrokkene (kennelijk) onvoldoende gedaan. Hij is hierin volgens BING tekort geschoten en is zich onvoldoende bewust geweest van zijn positie als raadslid. • De hierboven beschreven voorbeeldfunctie geldt ook voor de gemeente zelf; van een gemeente wordt ook verwacht dat zij wet- en regelgeving naleeft. Bij de verharding van de weg heeft de gemeente haar voorbeeldfunctie niet goed vervuld. • Ook is uit het onderzoek gebleken dat er door ambtenaren in een aantal situaties fouten zijn gemaakt. Daarbij is niet gebleken dat dit het gevolg is geweest van bewust of opzettelijk nalatig handelen. Het maken van fouten kan echter wel duiden op een bepaalde mate van onzorgvuldigheid. • De politie heeft onderzoek gedaan naar de brief die betrokkene zou hebben gestuurd aan bouwkundig adviseur de heer Beltman. Een aantal laptops en computers is doorzocht, maar dit onderzoek heeft niets		

	opgeleverd. Nu is het aan de raad zelf om in een debat de conclusies die het rapport BING trekt nader met elkaar te bediscussiëren en het debat af te sluiten met reacties of conclusies die de verschillende fracties en het college uit de rapportage wensen te trekken. Voorgesteld wordt de navolgende <u>procedure van behandeling</u> aan te houden: - De voorzitter opent met een toelichting en een verklaring (event. aangevuld door weth. Elferink) - 1^e termijn met het bespreken van de resultaten van het onderzoek en de beoordeling daarvan per fractie - De voorzitter vat de meningen en conclusies samen, en beantwoordt eventuele vragen en wethouder Elferink licht het standpunt van het college toe - 2^e termijn met aanvullende cq. definitieve standpunten van de fracties met aansluitend debat. - De voorzitter vat samen en sluit het debat af.
Historie	Zie rapportage Integriteitsonderzoek BING + bijlagen Zie raadsbrief Bing rapportage (brief van het college aan de raad d.d. 18 oktober 2016).

Raad	25 oktober 2016	
Doel van de sessie		
Behandeladvies	Bespreking en duiding van de conclusies van de rapportage onderzoek van 12 oktober 2016.	
Spreekrecht publiek	nee	

D03 – Integriteitsonderzoek van Bureau BING (2062086)

Het bestand van dit agendapunt is te groot om op te nemen in de vergaderbundel.

Alle documenten kunt u vinden op internet in de bestuursagenda onder het item Gemeenteraad 25 oktober 2016:

<http://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Bestuur-ampamp-Organisatie/1003362-Bestuursagenda.html>